

UCHWAŁA NR 2633/49a/2014
KRAJOWEJ RADY BIEGŁYCH REWIDENTÓW

z dnia 9 grudnia 2014 r.

**w sprawie szczegółowego zakresu tematycznego egzaminów
w postępowaniu kwalifikacyjnym na biegłych rewidentów**

Na podstawie art. 9 ust. 9 pkt 2 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz. U. Nr 77, poz. 649, z późn. zm.¹), zwanej dalej „ustawą”, w porozumieniu z Komisją Egzaminacyjną, uchwała się, co następuje:

§ 1. Ustala się szczegółowy zakres tematyczny egzaminów w postępowaniu kwalifikacyjnym na biegłych rewidentów, obejmujących dziedziny określone w art. 9 ust. 1 i 2 ustawy, ujętych w dziesięć egzaminów, określających zakres wiedzy teoretycznej oraz zakres umiejętności wymaganych od kandydatów na biegłych rewidentów, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała nr 1798/41/2010 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 30 marca 2010 r. w sprawie szczegółowego zakresu tematycznego egzaminów w postępowaniu kwalifikacyjnym na biegłych rewidentów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie w dniu 1 stycznia 2015 r.

§ 4. Uchwała podlega zatwierdzeniu przez Komisję Nadzoru Audytowego w trybie art. 72 ustawy.

¹ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 182, poz. 1228, z 2012 r. poz. 855, z 2013 r. poz. 1036 oraz z 2014 r. poz. 768.

**SZCZEGÓŁOWY ZAKRES TEMATYCZNY EGZAMINÓW
W POSTĘPOWANIU KWALIFIKACYJNYM
NA BIEGŁYCH REWIDENÓW**

Zakres tematyczny poszczególnych egzaminów określa wiedzę teoretyczną, którą kandydat na biegłego rewidenta potrafi – w hipotetycznych (przykładowych) sytuacjach – umiejętnie zastosować, uwzględniając w szczególności przepisy właściwych ustaw i wydanych na ich podstawie aktów prawnych, przepisy prawa Unii Europejskiej obowiązujące bezpośrednio, standardy rachunkowości oraz standardy rewizji finansowej, a także prezentowane w literaturze fachowej zagadnienia odnoszące się do dziedzin objętych postępowaniem kwalifikacyjnym.

Wymagane jest posiadanie wiedzy teoretycznej i umiejętności zawodowych na poziomie zaawansowanym, czyli analizowania i oceniania sytuacji oraz procesów i rozwiązywania zadań cechujących się dużym stopniem złożoności.

1. TEORIA I ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Szczegółowy zakres wiedzy teoretycznej	Umiejętności sprawdzane w postępowaniu kwalifikacyjnym
<p>1.1. Przedmiot, zakres i zasady rachunkowości</p> <p>1.1.1. Rachunkowość jako element systemu informacyjnego jednostki.</p> <p>1.1.2. Podstawowe pojęcia i definicje oraz funkcje, zadania i części składowe rachunkowości.</p> <p>1.1.3. Istota i znaczenie założeń koncepcyjnych i cech jakościowych sprawozdań finansowych:</p> <ul style="list-style-type: none">a) założenia koncepcyjne memoriału i kontynuacji działalności,b) główne cechy jakościowe sprawozdania finansowego,c) zasady rachunkowości,d) zasady wyceny składników bilansu. <p>1.1.4. Harmonizacja rachunkowości:</p> <ul style="list-style-type: none">a) organizacje międzynarodowe zajmujące się harmonizacją rachunkowości,b) rola, znaczenie i zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej i dyrektyw Unii Europejskiej dotyczących rachunkowości.	<ul style="list-style-type: none">1. Wyjaśnianie celów i sposobów stosowania nadrzędnych zasad rachunkowości oraz definiowanie pojęć, na które powołują się te zasady.2. Określanie skutków zastosowania i niezastosowania nadrzędnych zasad rachunkowości oraz nie spełnienia założenia kontynuacji działalności.3. Wyjaśnianie potrzeby i celu sporządzania sprawozdań finansowych przez jednostki prowadzące działalność w różnych formach prawnych, a w szczególności przez spółki handlowe oraz wskazanie użytkowników tych sprawozdań i uzasadnienia ich potrzeb informacyjnych.4. Wyjaśnianie roli, znaczenia harmonizacji rachunkowości.

<p>1.2. Bilans, rachunek zysków i strat oraz rachunek przepływów pieniężnych</p> <p>1.2.1. Bilans</p> <p>1.2.1.1. Równanie bilansowe – jego znaczenie i wykorzystanie w rachunkowości.</p> <p>1.2.1.2. Kryteria kwalifikacji składników aktywów i zobowiązań.</p> <p>1.2.1.3. Struktura aktywów bilansu jednostek (przedsiębiorstw) prowadzących działalność produkcyjną, usługową i handlową.</p> <p>1.2.1.4. Struktura pasywów bilansu jednostek (przedsiębiorstw) prowadzących działalność produkcyjną, usługową i handlową.</p> <p>1.2.1.5. Zasady sporządzania uproszczonego bilansu.</p> <p>1.2.2. Rachunek zysków i strat.</p> <p>1.2.2.1. Kryteria ujęcia przychodów i kosztów w rachunku zysków i strat.</p> <p>1.2.2.2. Struktura rachunku zysków i strat.</p> <p>1.2.2.3. Zasady sporządzania uproszczonego rachunku zysków i strat.</p> <p>1.2.3. Rachunek przepływów pieniężnych.</p> <p>1.2.3.1. Rachunek memoriałowy a rachunek kasowy.</p> <p>1.2.3.2. Podstawowe kategorie przepływów pieniężnych.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Klasyfikowanie składników majątkowych do odpowiednich pozycji aktywów i pasywów bilansu. 2. Sporządzanie uproszczonego bilansu otwarcia na podstawie przykładowych danych liczbowych inwentarza w związku z rozpoczęciem prowadzenia ksiąg rachunkowych. 3. Sporządzanie uproszczonego bilansu. 4. Klasyfikowanie przychodów i kosztów (zastosowanie zasady memoriału) do odpowiednich segmentów rachunku zysków i strat. 5. Ustalanie wyniku finansowego netto oraz wyników poszczególnych segmentów rachunku zysków i strat. 6. Sporządzanie uproszczonego rachunku zysków i strat. 7. Klasyfikowanie wpływów i wydatków (zastosowanie zasady kasowej) do poszczególnych rodzajów działalności (operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej) rachunku przepływów pieniężnych. 8. Ustalanie przepływów pieniężnych z poszczególnych rodzajów działalności (operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej) oraz stanu środków pieniężnych na koniec okresu w rachunku przepływów pieniężnych. 9. Sporządzanie uproszczonego rachunku przepływów pieniężnych.
<p>1.3. Zdarzenia gospodarcze (w tym operacje gospodarcze), zasady ich dokumentowania oraz ewidencji</p> <p>1.3.1. Rodzaje zdarzeń gospodarczych i ich wpływ na bilans.</p> <p>1.3.2. Dokumentowanie zdarzeń gospodarczych; treść dowodów, korekta błędnie wystawionych dowodów księgowych.</p> <p>1.3.3. Kontrola i kwalifikowanie dowodów do ujęcia w księgach rachunkowych.</p> <p>1.3.4. Zapisy księgowe, ich treść i struktura.</p> <p>1.3.5. Konto jako podstawowe urządzenie służące do ewidencji operacji gospodarczych:</p> <p>a) cechy, rodzaje i klasyfikacja kont,</p> <p>b) podstawowe zasady funkcjonowania kont bilansowych, wynikowych i pozabilansowych.</p> <p>1.3.6. Zasady ewidencji typowych operacji gospodarczych (bilansowych i wynikowych).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Klasyfikowanie zdarzeń gospodarczych z punktu widzenia ich wpływu na zmiany składników bilansu. 2. Interpretowanie skutków zdarzeń gospodarczych w kontekście zmian pozycji bilansowych i wynikowych. 3. Otwieranie kont księgowych, dokonywanie na nich zapisów zgodnie z obowiązującymi zasadami, obliczanie sald końcowych. 4. Stosowanie podziału i łączenia kont księgowych. 5. Rozróżnianie dowodów księgowych od innych dokumentów.
<p>1.4. Prowadzenie ksiąg rachunkowych, w tym z zastosowaniem technologii informacyjnych i systemów komputerowych</p>	

<p>1.4.1. Zakres podmiotowy obowiązku prowadzenia ksiąg rachunkowych.</p> <p>1.4.2. Obligatoryjne elementy ksiąg rachunkowych prowadzonych różnymi technikami, w tym z zastosowaniem technologii informacyjnych i systemów komputerowych:</p> <p>a) dziennik (funkcje i zasady prowadzenia różnymi technikami księgowości),</p> <p>b) konta księgi głównej (zasada podwójnego zapisu, funkcje kont księgi głównej, zasady i terminy otwierania, prowadzenia i zamykania kont księgi głównej w różnych technikach księgowości),</p> <p>c) konta ksiąg pomocniczych (cele, formy i zakres prowadzenia kont ksiąg pomocniczych, sposoby prowadzenia kont ksiąg pomocniczych, zasady otwierania, prowadzenia i zamykania kont ksiąg pomocniczych w różnych technikach księgowości),</p> <p>d) zestawienie obrotów i sald kont księgi głównej oraz zestawienie sald kont ksiąg pomocniczych,</p> <p>e) zasady uzgadniania ksiąg rachunkowych,</p> <p>f) poprawianie błędów księgowych.</p> <p>Kryteria oceny systemów rachunkowości informatycznej:</p> <p>a) sposób realizacji podstawowych zasad księgowości podwójnej,</p> <p>b) zgodność z przepisami prawa,</p> <p>c) dostosowanie funkcji informacyjnych do potrzeb jednostki.</p> <p>Kryteria uznawania ksiąg rachunkowych za prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco.</p> <p>Miejsce prowadzenia i zasady przechowywania ksiąg rachunkowych.</p> <p>Odpowiedzialność za prowadzenie ksiąg rachunkowych.</p>	<p>1. Księgowanie na kontach księgi głównej i kontach ksiąg pomocniczych operacji gospodarczych związanych z:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) przychodami, rozchodami i zużyciem (odpisy amortyzacyjne) środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych, b) rozliczaniem zakupu materiałów i towarów przy stosowaniu rzeczywistych cen zakupu oraz stałych cen ewidencyjnych, c) należnościami i zobowiązaniami, d) obrotem aktywami pieniężnymi, e) krótkoterminowymi rozliczeniami międzyokresowymi, f) kapitałami (funduszami) własnymi, w tym kapitałem podstawowym, zapasowym, rezerwowym, g) klasyfikacją i ujęciem przychodów i zysków, kosztów i strat w rachunku zysków i strat sporządzonym w wariantach kalkulacyjnym i porównawczym, h) ujęciem kosztów produkcji w układzie rodzajowym i funkcjonalnym oraz ich rozliczeniem na koszt wytworzenia wyrobów gotowych i produkcji w toku, i) ujęciem kosztów sprzedaży i ogólnego zarządu, j) klasyfikacji i ujęciem operacji dotyczących sprzedaży wyrobów, towarów i usług, k) pozostałymi przychodami i kosztami operacyjnymi, l) operacjami finansowymi, m) obliczeniem wyniku finansowego metodą statystyczną oraz ustaleniem wyniku finansowego metodą księgową. <p>2. Sporządzanie zestawienia obrotów i sald kont księgi głównej oraz zestawienia sald kont ksiąg pomocniczych.</p> <p>3. Poprawianie błędów księgowych.</p> <p>4. Ocenianie prawidłowości poszczególnych elementów ksiąg rachunkowych, w tym prowadzonych z zastosowaniem systemów informatycznych.</p> <p>5. Określanie miejsca prowadzenia ksiąg rachunkowych i przechowywania zbiorów dokumentacji księgowej, w tym ksiąg rachunkowych, dowodów księgowych i sprawozdań finansowych.</p>
<p>1.5. Inwentaryzacja</p> <p>Zasady, metody, techniki i terminy przeprowadzania inwentaryzacji aktywów i pasywów.</p> <p>Ustalanie oraz rozliczanie różnic inwentaryzacyjnych i ich ujęcie w księgach rachunkowych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stosowanie metod, technik i zasad inwentaryzacji. 2. Kwalifikowanie i rozliczanie różnic inwentaryzacyjnych. 3. Księgowanie operacji gospodarczych związanych z ustaleniem i rozliczeniem różnic inwentaryzacyjnych.
<p>1.6. Elementy organizacji rachunkowości (dokumentacja i stosowanie).</p> <p>1.6.1. Wymogi ustawowe odnośnie</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ocenianie prawidłowości i kompletności dokumentacji przyjętych przez jednostkę zasad (polityki)

<p>dokumentacji przyjętych przez jednostkę zasad (polityki) rachunkowości.</p> <p>1.6.2. Dokumentacja zasad emisji, obiegu i kontroli dowodów księgowych.</p> <p>1.6.3. Dokumentacja zasad, terminów i metod przeprowadzania inwentaryzacji.</p> <p>1.6.4. Dokumentacja organizacji i funkcjonowania kontroli wewnętrznej wspierającej system rachunkowości jednostki.</p>	<p>rachunkowości.</p> <ol style="list-style-type: none"> Ocenianie prawidłowości i kompletności dokumentacji stosowanych systemów rachunkowości informatycznej. Ocenianie prawidłowości i kompletności zasad emisji, obiegu i kontroli dowodów księgowych. Ocenianie prawidłowości unormowań w zakresie przygotowania, przeprowadzenia i rozliczenia inwentaryzacji. Ocenianie organizacji i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej wspierającej system rachunkowości.
--	---

2. EKONOMIA I KONTROLA WEWNĘTRZNA

Szczegółowy zakres wiedzy teoretycznej	Umiejętności sprawdzane w postępowaniu kwalifikacyjnym
<p>2.1. Ekonomia</p> <p>2.1.1. Narzędzia analizy ekonomicznej</p> <ol style="list-style-type: none"> Dane ekonomiczne, szeregi czasowe danych, dane przekrojowe Wskaźniki i ich wykorzystanie Średnie i ich wykorzystanie w analizie ekonomicznej Zmienne nominalne i realne Modele ekonomiczne i dane ekonomiczne Funkcje, wykresy - sporządzanie i interpretacja <p>2.1.2. Podstawowe pojęcia i kategorie ekonomiczne</p> <ol style="list-style-type: none"> Ekonomia - pojęcie, klasyfikacje, podziały i teorie ekonomiczne Podmioty gospodarcze - pojęcie, cechy i cele działalności Dobra i kryteria ich podziału Czynniki produkcji i zasoby gospodarcze Gospodarka i system gospodarczy - pojęcie, rodzaje i cechy Krzywa możliwości produkcyjnych i koszt alternatywny <p>2.1.3. Rynek - mechanizm funkcjonowania</p> <ol style="list-style-type: none"> Pojęcie i rodzaje rynków Popyt i determinanty popytu Podaż i determinanty podaży Równowaga i nierównowaga rynku Równowaga rynkowa w warunkach zmienności popytu i podaży Interwencja państwa w 	<ol style="list-style-type: none"> Rozumienie podstawowych pojęć i kategorii ekonomicznych. Rozumienie i wykorzystanie narzędzi analizy ekonomicznej, a także przeprowadzanie mikroekonomicznej analizy przedsiębiorstwa. Rozumienie mechanizmu funkcjonowania rynku, jego determinantów oraz struktury, a także ocenianie efektywności rynku. Zastosowanie w praktyce podstawowych praw ekonomii, w tym rozumienie roli, instrumentów i znaczenia polityki monetarnej oraz budżetowej; Wykorzystanie w praktyce innych kategorii ekonomicznych (np. inwestycje, polityka kształtowania cen, itp.);

mechanizm rynkowy

g) Elastyczność popytu i podaży

2.1.4. Teoria wyboru konsumenta

- a) Użyteczność całkowita, krańcowa i krzywe obojętności
- b) Ograniczenie budżetowe konsumenta
- c) Optimum konsumenta i jego zmiany
- d) Efekt substytucyjny i dochodowy zmiany ceny
- e) Ścieżka ekspansji cenowej i dochodowej

2.1.5. Mikroekonomiczna analiza przedsiębiorstwa

- a) Cel, zasady i formy działalności przedsiębiorstwa
- b) Koszty przedsiębiorstwa - pojęcie, rodzaje, analiza
- c) Utargi w przedsiębiorstwie - pojęcie, rodzaje, analiza
- d) Optymalizacja wielkości produkcji w przedsiębiorstwie
- e) Optymalizacja wielkości zatrudnienia w przedsiębiorstwie

2.1.6. Struktury rynku

- a) Pojęcie i klasyfikacja struktur rynkowych
- b) Przedsiębiorstwo w warunkach konkurencji doskonałej - decyzje produkcyjne, równowaga w krótkim i długim okresie
- c) Monopol i monopol naturalny - cechy, równowaga w krótkim i długim okresie
- d) Cechy rynku i przedsiębiorstwa w konkurencji monopolistycznej
- e) Oligopol jako przykład konkurencji niedoskonałej - cechy i zasady funkcjonowania, modele oligopolu

2.1.7. Efektywność i nieefektywność rynku

- a) Efektywna alokacja zasobów
- b) Efektywność rynku doskonale konkurencyjnego
- c) Zawodność rynku i mechanizmu rynkowego
- d) Efekty zewnętrzne
- e) Dobra publiczne
- f) Asymetria informacji

2.1.8. Rachunek dochodu narodowego i determinanty dochodu narodowego

- a) Mierniki poziomu produkcji i dochodu narodowego - PKB i PNB
- b) Wzrost gospodarczy
- c) Nominalny i realny PKB/PNB
- d) Metody liczenia dochodu narodowego - od strony wydatków, dochodów i wartości dodanej
- e) Podażowe determinanty dochodu narodowego
- f) Popytowe determinanty dochodu narodowego - popyt globalny, cechy i składniki (konsumpcja i dochód rozporządzalny, oszczędności, inwestycje, wydatki państwa, podatki netto, eksport, import)
- g) Równowaga makroekonomiczna i efekty mnożnikowe

2.1.9. Polityka monetarna (pieniężna)

- a) Pieniądz - pojęcie, cechy i funkcje
- b) Miary ilości pieniądza w gospodarce
- c) Bank centralny w systemie bankowym (krajowym i międzynarodowym) - funkcje i zadania
- d) Cele strategiczne polityki pieniężnej
- e) Instrumenty polityki pieniężnej
- f) Mechanizm oddziaływania polityki pieniężnej na gospodarkę

2.1.10. Polityka budżetowa (fiskalna)

- a) Budżet państwa i polityka budżetowa - podstawowe pojęcia, cechy, zasady i funkcje
- b) Przychody i dochody budżetu państwa
- c) Podatek - pojęcie, funkcje i klasyfikacje
- d) Krzywa Laffera
- e) Rozchody i wydatki państwa
- f) Wynik budżetu państwa i dług publiczny

2.1.11. Bilans płatniczy, handel zagraniczny i kurs walutowy

- a) Pojęcie i cechy bilansu płatniczego państwa
- b) Struktura bilansu płatniczego
- c) Pojęcie, cechy i narzędzia polityki handlowej (taryfowe i

<p>pozataryfowe)</p> <ul style="list-style-type: none"> d) Pojęcie i specyfika kursu walutowego oraz rynku walutowego e) Rodzaje kursów walutowych f) Determinanty kursu walutowego g) Nominalny i realny kurs walutowy h) Wymienialność waluty i) Wpływ eksportu netto na poziom dochodu i wartość produkcji 	
<p>2.2. Rynek finansowy</p> <p>2.2.1. Elementy rynku finansowego i jego instrumenty</p> <ul style="list-style-type: none"> a) rynek pieniężny: <ul style="list-style-type: none"> – międzybankowy rynek pieniężny, rynek krótkoterminowych bonów pieniężnych, krótkoterminowy lokacyjno-kredytowy rynek bankowy, rynek walutowy, – weksel jako element rynku pieniężnego (rodzaje weksli, ich elementy i funkcje oraz nadużycia wekslowe), – czek jako element rynku pieniężnego (rodzaje czeków, ich elementy i funkcje, czeki w obrocie zagranicznym, nadużycia w obrocie czekowym), b) rynek kapitałowy (rynek długoterminowego kredytu bankowego, rynek długoterminowych papierów wartościowych, obligacje i akcje jako elementy tego rynku, ich znaczenie, klasyfikacja, zasady emisji i obrotu oraz ceny), c) system zorganizowanego obrotu instrumentami finansowymi (charakterystyka i zasady funkcjonowania giełd papierów wartościowych, transakcje giełdowe, systemy i syntetyczne wskaźniki notowań giełdowych, równoległe i pozagiełdowe rynki papierów wartościowych, wskaźniki rynku kapitałowego), d) fundusze inwestycyjne – zasady funkcjonowania, e) fundusze emerytalne – funkcje, zasady działania. <p>2.2.2. Rodzaje instytucji finansowych i ich</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identyfikowanie elementów rynku finansowego i rozróżnianie jego instrumentów. 2. Charakteryzowanie poszczególnych instrumentów rynku finansowego i ich cech, funkcji oraz wykorzystania. 3. Rozróżnianie systemu obrotu instrumentami finansowymi, rodzajów transakcji, systemów notowań i wykorzystywanie wskaźników rynku. 4. Określanie funkcji poszczególnych instytucji finansowych. 5. Określanie systemu nadzoru nad rynkiem finansowym, jego funkcji i zadań.

<p>funkcje i zasady działania. 2.2.3. System nadzoru nad rynkiem finansowym.</p>	
<p>2.3. Zarządzanie 2.3.1. Przedsiębiorstwo i jego otoczenie a) Cele działania przedsiębiorstwa b) procesy gospodarcze realizowane w przedsiębiorstwie i zasady ich organizacji (zasoby w przedsiębiorstwie i składniki przedsiębiorstwa) c) Zasady działania przedsiębiorstwa d) Makrootoczenie przedsiębiorstwa e) Otoczenie konkurencyjne przedsiębiorstwa f) Zmiany zachodzące w otoczeniu przedsiębiorstwa 2.3.2. Zarządzanie przedsiębiorstwem a) Istota i funkcje zarządzania b) Strategia działania przedsiębiorstwa c) Wyzwania dla zarządzania przedsiębiorstwem 2.3.3. Kierowanie ludźmi w przedsiębiorstwie a) Rola menedżera w kierowaniu ludźmi w przedsiębiorstwie b) Kompetencje i władza menedżera c) Motywowanie pracowników 2.3.4. Podejmowanie decyzji w przedsiębiorstwie a) Proces podejmowania decyzji i jego ograniczenia b) Sposoby podejmowania decyzji c) Techniki wykorzystywane w procesie podejmowania decyzji</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Określanie celu działania przedsiębiorstwa oraz procesów gospodarczych w nim realizowanych. 2. Identyfikowanie zasad gospodarowania będącymi w dyspozycji przedsiębiorstwa zasobami materialnymi, kapitałowymi i ludzkimi oraz ocenianie racjonalności ich wykorzystania. 3. Określanie zasad działania przedsiębiorstwa. 4. Identyfikowanie makrootoczenia i otoczenia konkurencyjnego przedsiębiorstwa oraz zmian zachodzących w tym otoczeniu. 5. Zastosowanie w praktyce funkcjonowania podmiotu gospodarczego podstawowych praw ekonomii i zarządzania (istota zarządzania, jego funkcje oraz wyzwania). 6. Przedstawienie strategii działania przedsiębiorstwa. 7. Rozpoznawanie organizacji procesów gospodarczych w różnych rodzajach realizowanej działalności gospodarczej. 8. Określanie roli menedżera w przedsiębiorstwie, jego kompetencji i rodzajów pełnionych funkcji. 9. Określanie procesu podejmowania decyzji, ograniczeń z nim związanych, technik w nim wykorzystywanych oraz sposobów podejmowania decyzji.
<p>2.4. Kontrola wewnętrzna 2.4.1. Ryzyko w działalności gospodarczej: a) pojęcie ryzyka, b) czynniki i źródła ryzyka, c) rodzaje ryzyka, d) indywidualna postawa wobec ryzyka, e) ubezpieczenie a ryzyko, f) niepewność a korzyści (przychody) z posiadanych aktywów, g) wybór portfela inwestycyjnego a ryzyko,</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Definiowanie ryzyka, określanie jego źródeł i rodzajów oraz szacowanie ich wpływu na działalność jednostki i jej wyniki. 2. Wykorzystanie metod statystycznych w doborze prób do kontroli i audytu wewnętrznego. 3. Wykorzystanie poznanych metod i technik do kontroli i audytu poszczególnych obszarów działania jednostki i składników będących w jej posiadaniu. 4. Wykorzystanie kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego w procesie zarządzania. 5. Zaprojektowanie (a także ocenianie) struktury i zasad funkcjonowania kontroli wewnętrznej, zapewniającej rzetelność i prawidłowość ksiąg rachunkowych oraz właściwą jakość informacji wykazywanych w

<p>h) efektywny rynek aktywów.</p> <p>2.4.2. System kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) pojęcie, cel i zadania kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego, b) przedmiot, zakres i etapy procesu kontroli oraz jej organizacja, c) metody, techniki i procedury kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego, w tym metody statystyczne w kontroli i audycie, d) kontrola wewnętrzna a ryzyko i niepewność w działalności gospodarczej e) ustalenia kontrolne i postępowanie pokontrolne f) kontrola wewnętrzna i audyt wewnętrzny jako instrumenty wspomagające zarządzanie. <p>2.4.3. Funkcjonowanie kontroli wewnętrznej a jakość ksiąg rachunkowych i sprawozdań finansowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) związek kontroli wewnętrznej z rachunkowością, b) kontrolne funkcje rachunkowości i sprawozdawczości finansowej, c) elementy i instrumenty kontroli wewnętrznej dla zapewnienia rzetelności ksiąg rachunkowych i sprawozdawczości finansowej, d) kontrola wewnętrzna w środowisku informatycznym. <p>2.4.4. Ład korporacyjny i społeczna odpowiedzialność biznesu</p>	<p>sprawozdaniach finansowych i innych sprawozdanych.</p> <p>6. Identyfikowanie zasad ładu korporacyjnego oraz społecznej odpowiedzialności biznesu.</p>
--	--

3. PRAWO – PRAWO CYWILNE, PRAWO PRACY I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH, PRAWO SPÓŁEK, PRAWO O POSTĘPOWANIU UPADŁOŚCIOWYM I NAPRAWCZYM, PRAWO REGULUJĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ

Szczegółowy zakres wiedzy teoretycznej	Umiejętności sprawdzane w postępowaniu kwalifikacyjnym
<p>3.1. Podstawy prawa</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.1.1. Źródła prawa powszechnie obowiązującego. 3.1.2. Pierwotne i wtórne prawo wspólnotowe. 3.1.3. Norma prawna a przepis prawa. 3.1.4. Obowiązkiwanie prawa. <p>3.2. Prawo cywilne</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.2.1. Podmioty prawa cywilnego, przedstawicielstwo, mienie, czynności 	

prawne, terminy, przedawnienie roszczeń.

3.2.2. Własność i inne prawa rzeczowe (własność, użytkowanie wieczyste, prawa rzeczowe ograniczone, posiadanie).

3.2.3. Zobowiązania:

- a) zagadnienia ogólne powstawania i wykonywania zobowiązań,
- b) wielość dłużników i wielość wierzycieli,
- c) ogólne przepisy o zobowiązaniach umownych, treść i forma umów,
- d) bezpodstawne wzbogacenie,
- e) czyny niedozwolone,
- f) wykonanie zobowiązań i skutki ich niewykonania, potrącenie, odnowienie, zwolnienie z długu, zmiana wierzyciela lub dłużnika,
- g) ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika,
- h) umowy: sprzedaży, zamiany, dostawy, kontraktacji, o dzieło, o roboty budowlane, najmu i dzierżawy, leasingu, użyczenia, pożyczki, rachunku bankowego, zlecenia, agencyjna, komisu, przewozu, spedycji, ubezpieczenia, przechowania, składu, spółki, poręczenia, darowizny, przekazu.

3.3. Prawo pracy i ubezpieczeń społecznych

3.3.1. Stosunek pracy i związane z nim obowiązki zakładu pracy i pracownika:

- a) stosunek pracy,
- b) wynagrodzenie za pracę i inne świadczenia pracodawcy na rzecz pracownika,
- c) obowiązki i uprawnienia zakładu pracy i pracownika,
- d) odpowiedzialność materialna pracowników.

3.3.2. Czas pracy:

- a) wymiar i rozkład czasu pracy,
- b) czas pracy w ruchu ciągłym,
- c) praca w godzinach nadliczbowych w nocy oraz w niedziele i święta.

3.3.3. Urlopy pracownicze.

3.3.4. Prawo ubezpieczeń społecznych.

3.3.5. Zasady ustalania składek na ubezpieczenia społeczne.

3.3.6. Obowiązki ubezpieczonych.

1. Praktyczne wskazywanie stosowania i przestrzegania przepisów właściwych ustaw.

2. Stosowanie zasad wykonywania zobowiązań.

3. Określanie obowiązków i uprawnień stron umów cywilnoprawnych, a przede wszystkim umów:

- a) sprzedaży, dostawy, o roboty budowlane, komisu, przewozu, spedycji, składu,
- b) o dzieło, zlecenia, agencyjnej,
- c) najmu, dzierżawy i innych podobnych (leasingu),
- d) rachunku bankowego, pożyczki, poręczenia, przekazu, darowizny i ubezpieczenia.

1. Praktyczne wskazywanie stosowania i przestrzegania przepisów właściwych ustaw.

2. Określanie obowiązków i uprawnień stron umowy o pracę, wywiązywania się z obowiązków w zakresie ubezpieczeń społecznych.

<p>3.3.7. Zwrot nienależnie pobranych świadczeń oraz odsetki za opóźnienie w wypłacie świadczeń.</p> <p>3.4. Prawo spółek</p> <p>3.4.1. Przepisy ogólne, spółki osobowe i kapitałowe.</p> <p>3.4.2. Powstawanie spółek.</p> <p>3.4.3. Organy spółek. Prawa i obowiązki wspólników, akcjonariuszy.</p> <p>3.4.4. Rozwiązanie i likwidacja spółek. Łączenie, podział i przekształcanie spółek.</p> <p>3.5. Prawo o postępowaniu upadłościowym i naprawczym</p> <p>3.5.1. Przepisy ogólne o postępowaniu upadłościowym.</p> <p>3.5.2. Ogłoszenie upadłości.</p> <p>3.5.3. Skutki ogłoszenia upadłości.</p> <p>3.5.4. Zgłoszenie i ustalenie wierzytelności.</p> <p>3.5.5. Postępowanie naprawcze w razie zagrożenia niewypłacalnością.</p> <p>3.6. Prawo regulujące działalność gospodarczą</p> <p>3.6.1. Powszechnie obowiązujące warunki prowadzenia działalności gospodarczej (m.in. zasada równości przedsiębiorców wobec prawa, zasada rozliczeń bezgotówkowych, koncesjonowanie niektórych rodzajów działalności gospodarczej lub wydawanie zezwoleń).</p> <p>3.6.2. Powstawanie, funkcjonowanie, łączenie, przekształcanie, przejęcie i likwidacja przedsiębiorstw osób fizycznych, przedsiębiorstw państwowych, spółdzielni, banków i innych instytucji finansowych, zakładów ubezpieczeń.</p> <p>3.6.3. Ochrona środowiska w działalności gospodarczej.</p> <p>3.6.4. Podstawy prawne działalności gospodarczej organizacji społecznych, fundacji</p>	<p>1. Praktyczne wskazywanie stosowania i przestrzegania przepisów właściwych ustaw.</p> <p>2. Stosowanie zasad dotyczących powstawania, funkcjonowania i likwidacji podmiotów gospodarczych, działających w szczególności w formie osób prawnych, w zakresie dopełniania obowiązków rejestrowych, gromadzenia kapitałów własnych i ich przeznaczenia w ujęciu formalno-prawnym, obowiązków i uprawnień walnego zgromadzenia, rady nadzorczej (komisji rewizyjnej) i zarządu w spółkach kapitałowych i spółdzielniach;</p> <p>1. Praktyczne wskazywanie stosowania i przestrzegania przepisów właściwych ustaw.</p> <p>2. Stosowanie zasad prawa upadłościowego i naprawczego.</p> <p>1. Praktyczne wskazywanie stosowania i przestrzegania przepisów właściwych ustaw.</p> <p>2. Wskazywanie naruszeń przepisów prawa regulującego działalność gospodarczą.</p>
---	--

<p>i stowarzyszeń oraz przedstawicielstw osób zagranicznych.</p> <p>3.6.5. Prawo dewizowe.</p> <p>3.7. Odpowiedzialność za naruszenie przepisów prawa dotyczących punktów 3.2., 3.3., 3.4., 3.5. i 3.6.</p>	<p>1. Praktyczne wskazywanie stosowania i przestrzegania przepisów właściwych ustaw.</p> <p>2. Wskazywanie skutków naruszeń: prawa zobowiązań, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, prawa spółek, prawa o postępowaniu upadłościowym, warunków prowadzenia działalności wynikających z przepisów ustawy prawo o działalności gospodarczej.</p>
---	--

4. PRAWO PODATKOWE (Część I)

Szczegółowy zakres wiedzy teoretycznej	Umiejętności sprawdzane w postępowaniu kwalifikacyjnym
<p>4.1. Zagadnienia ogólne</p> <p>4.1.1. Istota podatku, jego cechy,</p> <p>4.1.2. Źródła prawa podatkowego,</p> <p>4.1.3. Organy podatkowe i administracja podatkowa,</p> <p>4.1.4. Urzędowe interpretacje prawa podatkowego.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozumienie istoty podatku i jego cech. 2. Identyfikowanie źródeł prawa podatkowego. 3. Identyfikowanie organów podatkowych i ich właściwości. 4. Korzystanie z interpretacji przepisów prawa podatkowego w rozumieniu Ordynacji podatkowej.
<p>4.2. Materialne prawo podatkowe</p> <p>4.2.1. Obowiązek podatkowy a zobowiązania podatkowe,</p> <p>4.2.2. Powstawanie i wygasanie zobowiązań podatkowych,</p> <p>4.2.3. Zaległość podatkowa,</p> <p>4.2.4. Nadpłata podatku,</p> <p>4.2.5. Ulgi w spłacie zobowiązań podatkowych,</p> <p>4.2.6. Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe,</p> <p>4.2.7. Deklaracje i informacje podatkowe, rachunki.</p> <p>4.2.8. Przedawnienie</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozróżnianie obowiązku podatkowego od zobowiązania podatkowego. 2. Określanie momentu powstawania i wygasania zobowiązań podatkowych oraz momentu ich przedawnienia. 3. Ustalanie nadpłaty lub zaległości podatkowej, odsetek za zwłokę lub opłaty prolongacyjnej, ulgi w spłacie zobowiązań podatkowych. 4. Identyfikowanie zakresu odpowiedzialności podatkowej podatnika, płatnika, inkasenta oraz osób trzecich, zasady odpowiedzialności solidarnej. 5. Określanie praw i obowiązków następców prawnych oraz podmiotów przekształconych. 6. Określanie zasad zabezpieczenia wykonania zobowiązań podatkowych. 7. Stosowanie zasad sporządzania oraz podpisywania deklaracji i informacji podatkowych. 8. Określanie przypadków przedawnienia zobowiązania podatkowego.
<p>4.3. Formalne prawo podatkowe</p> <p>4.3.1. Postępowanie podatkowe,</p> <p>4.3.2. Szacowanie podstawy opodatkowania,</p> <p>4.3.3. Czynności sprawdzające i kontrola podatkowa,</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stosowanie zasad postępowania podatkowego, w tym w zakresie doręczania pism, wezwań stron, przywracania terminów, doręczania decyzji i postanowień, składania odwołań i zażaleń. 2. Orientacja w zakresie czynności sprawdzających,

<p>4.3.4. Szczególny nadzór podatkowy, 4.3.5. Tajemnica skarbowa, 4.3.6. Ewidencja oraz identyfikacja podatników i płatników.</p>	<p>kontroli podatkowej, tajemnicy skarbowej. 3. Określanie zasad ewidencji i identyfikacji podatników. 4. Stosowanie zasad postępowania podatkowego.</p>
<p>4.4. Szczegółowe prawo podatkowe</p> <p>4.4.1. Podatek od towarów i usług Podatek od towarów i usług: - zakres opodatkowania, podatnicy i ich rejestracja, obowiązek podatkowy; - zwolnienia przedmiotowe, zwolnienia tzw. podmiotowe; - miejsce świadczenia, podstawa opodatkowania, stawki podatku; - sprzedaż zwolniona i opodatkowana, podatek należny, dokumentowanie sprzedaży i jej ewidencja; - podatek naliczony, dokumentacja zakupów i ich ewidencja; - obliczenie i zwrot podatku, deklaracje podatkowe i informacje podsumowujące, dokumentacja i terminy rozliczeń, procedury szczególne.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identyfikowanie czynności podlegających opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług, kwalifikowanie czynności podlegających opodatkowaniu jako dostawa towarów czy świadczenie usług. 2. Określanie dla potrzeb VAT miejsca świadczenia danej czynności. 3. Stosowanie zasad ustalania podstawy opodatkowania podatkiem od towarów i usług (VAT). 4. Stosowanie obowiązujących stawek podatku VAT. 5. Stosowanie zwolnień od podatku od towarów i usług w obowiązującym zakresie. 6. Ocenianie prawidłowości wystawianych faktur VAT. 7. Ocena konsekwencji nieprawidłowości w dokumentowaniu zakupów i sprzedaży oraz w ewidencji prowadzonej dla potrzeb VAT. 8. Stosowanie zasad i prawidłowych terminów odliczania podatku VAT. 9. Identyfikowanie i stosowanie zasad postępowania przy korygowaniu rozliczeń. 10. Identyfikowanie i wykonywanie obowiązków podatnika związanych z dokumentacją i z ewidencją dla celów VAT, sporządzaniem deklaracji i informacji podsumowujących, uiszczeniem podatku należnego do zapłaty. 11. Przeliczanie podstawy opodatkowania z walut obcych na złote polskie.
<p>4.4.2. Podatek akcyzowy Podatek akcyzowy: - przedmiot opodatkowania, - podatnicy, - obowiązek podatkowy, - podstawa opodatkowania, stawki podatku, - podatek akcyzowy w imporcie i w eksporcie, w dostawach i nabyciach wewnątrz wspólnotowych, - terminy i tryb regulowania zobowiązań z tytułu podatku akcyzowego.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identyfikowanie podatników podatku akcyzowego. 2. Ustalanie podstawy opodatkowania i obliczanie należnego podatku akcyzowego. 3. Stosowanie zasad i prawidłowych terminów rozliczania podatku akcyzowego. 4. Identyfikowanie błędów i stosowanie zasad postępowania przy korygowaniu rozliczeń. 5. Identyfikowanie i wykonywanie obowiązków podatnika związanych z dokumentacją i z ewidencją dla celów podatku akcyzowego, sporządzaniem i składaniem deklaracji. 6. Przeliczanie podstawy opodatkowania z walut obcych na złote polskie.
<p>4.4.3. Opłata skarbową, podatek od czynności cywilno-prawnych</p> <p>Opłata skarbową, podatek od czynności cywilno-prawnych: - przedmiot opłaty i podatku, - obowiązek uiszczenia, podstawa obliczania, - płatnicy i pobór podatku.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Określanie przedmiotu opodatkowania podatkiem od czynności cywilnoprawnych oraz urzędu właściwego do rozliczeń. 2. Ustalanie kwoty podatku od czynności cywilno-prawnych i sporządzanie deklaracji PCC. 3. Stosowanie obowiązujących terminów złożenia deklaracji PCC i odprowadzenia należnego podatku.

	4. Stosowanie stawek opłaty skarbowej i zasad jej wnoszenia.
4.4.4. Podatek od gier Podatek od gier: - przedmiot opodatkowania, - podatnicy, - stawki podatku, terminy i tryb płatności, - udział płatników w poborze podatku od gier.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identyfikowanie podatnika i płatnika podatku od gier oraz ustalanie podstawy podatku od gier. 2. Określanie innych obowiązków podatnika – prowadzącego gry liczbowe i hazardowe. 3. Stosowanie zasad postępowania podatkowego dotyczących zobowiązań podatkowych w podatku od gier.
4.5. Prawo celne 4.5.1. Podstawowe pojęcia Wspólnotowego Kodeksu Celnego (np.: dozór celny, dług celny, kontrola celna, obszar celny, zgłoszenie celne), 4.5.2. Wartość celna towarów, 4.5.3. Składy celne, wolne obszary celne, składy wolnoćlowe, 4.5.4. Procedury celne, 4.5.5. Przedstawicielstwa celne, agencje celne, organy celne.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identyfikowanie podstawowych pojęć Wspólnotowego Kodeksu Celnego. 2. Ustalanie wartości celnej towaru. 3. Identyfikowanie organów celnych oraz zasad funkcjonowania przedstawicielstw i agencji celnych, składów celnych, wolnych obszarów celnych, składów wolnoćlowych. 4. Identyfikowanie podstawowych procedur celnych.
4.6. Prawo karne skarbowe 4.6.1. Przepisy i wykroczenia skarbowe, 4.6.2. Kary za przestępstwa skarbowe.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identyfikowanie różnic między przestępstwem a wykroczeniem skarbowym. 2. Identyfikowanie kar i zasad ich stosowania. 3. Stosowanie przepisów KKS dotyczących przestępstw lub wykroczeń skarbowych.

5. FINANSE

Szczegółowy zakres wiedzy teoretycznej	Umiejętności sprawdzane w postępowaniu kwalifikacyjnym
5.1. Zarządzanie finansami jednostek gospodarczych 5.1.1. Kapitały (fundusze) własne jednostek gospodarczych.	1. Identyfikowanie rodzajów kapitałów własnych oraz zasad ich tworzenia, przeznaczenia i wykorzystania.
5.1.2. Rozliczenia pieniężne gotówkowe i bezgotówkowe, w tym w walutach obcych.	2. Ocenianie prawidłowości rozliczeń pieniężnych, w tym w walutach obcych oraz identyfikowanie operacji „prania pieniędzy”.
5.1.3. Zasilanie finansowe, analiza i prognozowanie przepływów pieniężnych.	3. Dokonywanie oceny zasilania finansowego, prawidłowości wyboru i opłacalności źródeł finansowania działalności jednostki.
5.1.4. Wycena przepływów pieniężnych: a) wartość przyszła i procent złożony, b) wartość bieżąca i dyskonto,	4. Dokonywanie wyceny przepływów pieniężnych.

<p>c) annuity i perpetuity.</p> <p>5.1.5. Planowanie nakładów kapitałowych – wartość bieżąca netto (NPV) i wewnętrzna stopa zwrotu (IRR), analiza i ocena projektu inwestycyjnego, decyzje inwestycyjne w warunkach ryzyka i niepewności.</p> <p>5.1.6. Długoterminowe decyzje finansowe:</p> <p>a) źródła finansowania długoterminowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kredyty i pożyczki długo-terminowe, - obligacje, zamienne papiery wartościowe i prawa pierwokupu, - inne, alternatywne źródła finansowania (leasing, factoring, private equity), 	<p>5. Na podstawie danych finansowych oraz przeprowadzonych obliczeń i analiz (m.in. przy zastosowaniu metod matematyki finansowej i statystyki) dokonywanie oceny decyzji w zakresie zarządzania finansowego w jednostce gospodarczej oraz formułowanie wniosków.</p> <p>6. Kalkulowanie kosztu kapitału własnego i obcego, w tym kredytów bankowych i pożyczek oraz kredytu kupieckiego.</p> <p>7. Dokonywanie oceny inwestycji kapitałowych.</p> <p>8. Sporządzanie prognoz i planów finansowych.</p> <p>9. Ocenianie sytuacji finansowej jednostki gospodarczej, w tym zdolności płatniczej.</p> <p>10. Identyfikowanie przyczyn i przejawów ryzyka w gospodarce finansowej przedsiębiorstwa oraz narzędzi zarządzania ryzykiem.</p>
<p>b) zasady emisji i plasowania emisji na rynku,</p> <p>c) koszt kapitału:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koszt kapitału własnego, - koszt kapitału obcego, - średni ważony koszt kapitału, <p>d) struktura finansowania, zasady działania dźwigni finansowej,</p> <p>e) restrukturyzacja długu,</p> <p>f) polityka dywidend.</p> <p>5.1.7. Krótkoterminowe decyzje finansowe:</p> <p>a) zarządzanie środkami pieniężnymi i płynnością,</p> <p>b) zarządzanie zapasami, należnościami i zobowiązaniami krótkoterminowymi:</p>	<p>11. Ocenianie systemu zarządzania ryzykiem w gospodarce finansowej przedsiębiorstwa.</p> <p>12. Identyfikowanie specyficznych cech gospodarki finansowej w sytuacji postępowania naprawczego i upadłościowego oraz dokonywanie oceny poprawności operacji finansowych przeprowadzanych w tych sytuacjach.</p>

- polityka kredytu kupieckiego,
- koszt kredytów i pożyczek krótkoterminowych,
- pożyczki zabezpieczone i obrót wierzytelnościami,
- bony komercyjne,
- c) zarządzanie kapitałem obrotowym netto (kapitałem pracującym).

5.1.8. Planowanie finansowe: prognozy, zakres, modele.

5.1.9. Zarządzanie ryzykiem w gospodarce finansowej przedsiębiorstwa:

- a) pojęcie zarządzania ryzykiem,
- b) proces zarządzania ryzykiem,
- c) metodyka pomiaru ryzyka,
- d) pomiar ryzyka rynkowego i płynności,
- e) strategia sterowania ryzykiem rynkowym,
- f) strategia sterowania ryzykiem płynności,
- g) zarządzanie ryzykiem w przedsiębiorstwie.

5.1.10 Postępowanie naprawcze oraz upadłościowe – aspekty finansowe.

Wycena przedsiębiorstw

5.2.

- 5.2.1. Wycena przedsiębiorstw metodami majątkowymi:
- a) metodą księgową (aktywów netto),
 - b) metodą skorygowanych aktywów netto,
 - c) metodą odtworzeniową,
 - d) metodą likwidacyjną.
- 5.2.2. Wycena przedsiębiorstw metodami dochodowymi:

1. Dokonywanie właściwego doboru metod wyceny (z uwzględnieniem celu wyceny, regulacji formalnoprawnych, zasobu materiałów informacyjnych i wymogów poprawności).

<ul style="list-style-type: none"> a) zdyskontowanych przepływów pieniężnych, b) zdyskontowanych strumieni ekonomicznej wartości dodanej. <p>5.2.3. Wycena przedsiębiorstw metodami mieszanymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) metodą wartości średniej, b) metodą stopy pomnażania wartości, c) metodą z zyskiem dodatkowym. <p>5.2.4. Wycena przedsiębiorstw innymi metodami:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) rynkową metodą wyceny mnożnikowej, b) uproszczoną metodą drogą porównań, c) metody wyceny przedsiębiorstw nierentownych. 	<p>2. Sporządzanie wyceny przedsiębiorstw stosując metody majątkowe, dochodowe, mieszane lub inne adekwatne do sytuacji.</p>
<p>5.3. Finanse publiczne</p> <p>5.3.1. Środki publiczne, nadwyżka i deficyt sektora finansów publicznych.</p> <p>5.3.2. Jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych.</p> <p>5.3.3. Ogólne zasady gospodarki finansowej jednostek sektora finansów publicznych (źródła finansowania zadań publicznych, plany finansowe, dyscyplina finansów publicznych).</p> <p>5.3.4. System finansowy jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych, agencji wykonawczych i instytucji gospodarki budżetowej.</p> <p>5.3.5. Budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) zasady uchwalania i wykonywania, 	<p>1. Identyfikowanie rodzajów środków publicznych, form ich występowania i zasad gospodarowania nimi.</p> <p>2. Identyfikowanie jednostek sektora finansów publicznych.</p> <p>3. Ocenianie źródeł finansowania działalności jednostek finansów publicznych (prawidłowość dochodów i wydatków).</p> <p>4. Ocenianie prawidłowości wykorzystania i rozliczania dotacji celowych, podmiotowych i przedmiotowych.</p> <p>5. Ocenianie prawidłowości wykorzystania i rozliczania środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.</p> <p>6. Ocenianie prawidłowości finansowania przedsięwzięć publiczno-prywatnych.</p>

- b) podstawowe dochody i wydatki,
- c) dotacje budżetowe, ich rodzaje, przeznaczenie, zasady udzielania i rozliczania.

5.3.6. System finansowego wspomaganie gospodarki środkami z budżetu Unii Europejskiej.

5.3.7. System finansowania przedsięwzięć publiczno-privatnych.

Finanse banków i instytucji finansowych

5.4.

5.4.1. System bankowy – bank centralny i jego funkcje, banki komercyjne, w tym państwowe i spółdzielcze oraz w formie spółek akcyjnych, oddziały i przedstawicielstwa banków zagranicznych.

5.4.2. Operacje bankowe i operacje w innych instytucjach finansowych.

5.4.3. Finansowe aspekty struktury aktywów i pasywów banku komercyjnego, funduszu inwestycyjnego i innych instytucji finansowych.

5.4.4. Ryzyko w działalności bankowej i zarządzanie nim (ogólne zasady i warunki udzielania kredytów – zabezpieczenia, przestrzeganie granic koncentracji, ograniczenie dopuszczalnej wartości

7. Ocenianie przestrzegania zasad dyscypliny finansów publicznych.

1. Ocenianie organizacji banku/instytucji finansowej oraz dokonywania operacji finansowych, ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa działalności jako jednostki zainteresowania publicznego
2. Ocenianie działalności kredytowej i inwestycyjnej według kryteriów ekonomicznych i formalno-prawnych oraz dla oszacowania ryzyka.
3. Stosowanie podstawowych instrumentów zarządzania ryzykiem bankowym, w tym ustalanie wielkości dla zachowania różnych form zabezpieczenia kredytów, granic koncentracji, udziałów kapitałowych w innych jednostkach oraz obowiązkowych rezerw.
4. Ustalanie i ocena wskaźników wypłacalności banku/instytucji finansowej.

<p>udziałów wnoszonych przez bank do innych osób prawnych, normy pozycji walutowej, rezerwa na ryzyko ogólne, rezerwy celowe i odpisy z tytułu utraty wartości, fundusz ryzyka ogólnego).</p> <p>5.4.5 Ocena wypłacalności banku i instytucji finansowej.</p> <p>5.4.6 Gwarantowanie depozytów w bankach i gwarantowanie lokat w innych instytucjach finansowych.</p>	<p>5. Ustalanie kwot należnych z tytułu gwarantowania depozytów w bankach i lokat w innych instytucjach finansowych.</p>
<p>5.5. Finanse zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji</p> <p>5.5.1. System ubezpieczeń majątkowych i osobowych (formy organizacyjno-prawne prowadzenia działalności ubezpieczeniowej, istota i rodzaje ubezpieczeń).</p> <p>5.5.2. Operacje w działalności ubezpieczeniowej.</p> <p>5.5.3. Finansowe aspekty struktury aktywów i pasywów zakładu ubezpieczeń.</p> <p>5.5.4. Działalność lokacyjna.</p> <p>5.5.5. System zarządzania ryzykiem w zakładzie ubezpieczeń i w zakładzie reasekuracji. Ryzyko ubezpieczeniowe, jego identyfikacja, monitorowanie, zarządzanie nim i raportowanie.</p>	<p>1. Ocenianie organizacji oraz systemu zarządzania zakładem ubezpieczeń i zakładem reasekuracji, w tym dokonywanych operacji finansowych, ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa działalności jako jednostki zainteresowania publicznego.</p> <p>2. Ocenianie działalności lokacyjnej według kryteriów ekonomicznych i formalnoprawnych.</p> <p>3. Stosowanie zasad tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (z wyłączeniem metod aktuarialnych).</p> <p>4. Stosowanie podstawowych instrumentów zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym (ocena poziomu najwyższego ryzyka przyjmowanego na rachunek własny, ocena form przeniesienia i podziału ryzyka – reasekuracja i koasekuracja).</p>

<p>5.5.6. Ocena wypłacalności zakładu ubezpieczeń.</p> <p>5.5.7. Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny – funkcje, zasady działania.</p> <p>5.5.8. Inne instytucje rynku ubezpieczeniowego – aspekty finansowe.</p>	<p>5. Ustalanie i ocena mierników wypłacalności zakładu ubezpieczeń (margines wypłacalności, kapitał gwarancyjny, minimalny kapitał gwarancyjny, rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe) oraz ich pokrycia (środki własne, aktywa).</p> <p>6. Identyfikowanie funkcji i zasad działania Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.</p> <p>7. Ocenianie prawidłowości ustalania zobowiązań finansowych zakładu ubezpieczeń wobec instytucji rynku ubezpieczeniowego.</p>
--	--

6. RACHUNKOWOŚĆ FINANSOWA

Szczegółowy zakres wiedzy teoretycznej	Umiejętności sprawdzane w postępowaniu kwalifikacyjnym
<p>6.1. Rachunkowość finansowa jednostek, w tym spółek publicznych – według ustawy o rachunkowości i MSSF (z wyłączeniem jednostek prowadzących działalność na podstawie prawa bankowego, ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, przepisów o funduszach inwestycyjnych, ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, ustawy o instytucjach płatniczych oraz ustawy o działalności ubezpieczeniowej, ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych i ustawy o finansach publicznych)</p> <p>6.1.1. Wycena bieżąca i bilansowa poszczególnych składników aktywów i pasywów:</p> <p>a) przy założeniu kontynuacji działania,</p> <p>b) w warunkach utraty kontynuacji działania,</p> <p>c) wyrażonych w walutach obcych.</p> <p>6.1.2. Ujęcie w księgach rachunkowych i prezentacja w sprawozdaniu finansowym zdarzeń związanych z działalnością operacyjną, inwestycyjną i finansową dotyczących:</p> <p>a) aktywów trwałych (wartości niematerialne i prawne, rzeczowe aktywa trwałe, należności długoterminowe, inwestycje długoterminowe, długoterminowe rozliczenia międzyokresowe),</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identyfikowanie i klasyfikowanie zdarzeń, których skutki powinny być przedmiotem ewidencji księgowej i prezentacji w sprawozdaniu finansowym. 2. Dobór i stosowanie właściwych zasad wyceny bieżącej i bilansowej poszczególnych składników aktywów i pasywów w warunkach kontynuacji działalności. 3. Ocenianie przesłanek zagrożenia kontynuacji działania, dobór procedur postępowania i stosowanie właściwych zasad wyceny w warunkach utraty kontynuacji działalności. 4. Dokonywanie wyceny bieżącej i bilansowej składników bilansu i transakcji wyrażanych w walutach obcych oraz ocena i rozliczenia skutków wyceny. 5. Dokumentowanie i dekretowanie sposobu ujęcia na kontach księgi głównej i kontach ksiąg pomocniczych oraz prezentacja w sprawozdaniu finansowym zdarzeń/operacji dotyczących stanu i zmian składników bilansu/sprawozdania z sytuacji finansowej. 6. Rozpoznawanie, dokumentowanie, wycena, dekretowanie na kontach księgi głównej transakcji, których skutki są prezentowane w rachunku zysków i strat / sprawozdaniu z całkowitych dochodów. 7. Rozpoznawanie potrzeby i stosowanie zasady ostrożnej wyceny i współmierności do wyceny bilansowej oraz przeprowadzanie testów na utratę wartości. 8. Dokonywanie przeszacowania wartości majątku oraz ustalanie i stosowanie wyceny w wartości godziwej oraz rozliczanie różnic z przeszacowania. 9. Rozpoznawanie, uznawanie i ocena poprawności dokumentowania i dekretowania procesu sprzedaży produktów i towarów w warunkach różnych umów oraz ich prezentowanie w sprawozdaniu finansowym.

<p>b) aktywów obrotowych (zapasy, należności krótkoterminowe, inwestycje krótkoterminowe, rozliczenia międzyokresowe),</p> <p>c) kapitałów (funduszy) własnych (podstawowy, zapasowy, z aktualizacji wyceny, pozostałe rezerwy, zysk, strata, odpisy z zysku),</p> <p>d) zobowiązań i rezerw na zobowiązania (rezerwy na zobowiązania, zobowiązania długoterminowe, zobowiązania krótkoterminowe, rozliczenia międzyokresowe).</p> <p>6.1.3. Ujęcie w księgach rachunkowych i prezentacja w sprawozdaniu finansowym różnic pomiędzy wyceną bieżącą i wyceną bilansową aktywów i pasywów z tytułu:</p> <p>a) różnic kursowych,</p> <p>b) przeszacowania wartości,</p> <p>c) wyceny w wartości godziwej,</p> <p>d) utraty wartości aktywów,</p> <p>e) zastosowania zasady ostrożnej wyceny i zasady współmierności.</p> <p>6.1.4. Księgowe ujęcie i prezentacja w sprawozdaniu finansowym procesu sprzedaży produktów i towarów:</p> <p>a) identyfikacja transakcji i ustalanie przychodów przy sprzedaży dóbr i świadczeniu usług,</p> <p>b) identyfikacja transakcji i ustalanie przychodów przy sprzedaży towarów,</p> <p>c) sprzedaż towarów hurtowa, detaliczna, wysyłkowa, elektroniczna, komisowa, obrót tranzytowy,</p> <p>d) reklamacje dotyczące sprzedanych produktów i towarów.</p> <p>6.1.5. Wycena, ujęcie w księgach rachunkowych i prezentacja w sprawozdaniu finansowym pozostałej działalności operacyjnej:</p> <p>a) pozostałe przychody operacyjne, w tym m.in. dotacje, subwencje, opłaty, darowizny, sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, rozwiązane rezerwy,</p> <p>b) pozostałe koszty operacyjne, w tym m.in. aktualizacja aktywów niefinansowych, odszkodowania, kary, grzywny, koszty utrzymania obiektów socjalnych.</p> <p>6.1.6 Wycena, księgowe ujęcie i prezentacja w sprawozdaniu finansowym operacji finansowych i nadzwyczajnych:</p> <p>a) przychody finansowe, w tym m.in.</p>	<p>10. Rozpoznawanie pozostałych przychodów operacyjnych, przychodów finansowych, uznawanie pozostałych kosztów operacyjnych kosztów finansowych oraz ich dokumentowanie i ujmowanie w ewidencji oraz prezentowanie w sprawozdaniu finansowym.</p> <p>11. Ustalanie wyniku finansowego w wariacie porównawczym i kalkulacyjnym.</p> <p>12. Dokumentowanie, dekretowanie i prezentowanie w sprawozdaniu finansowym operacji związanych z podziałem wyniku finansowego.</p> <p>13. Rozpoznawanie istoty, rozliczanie, dokumentowanie, dekretowanie, wycena i prezentowanie w sprawozdaniu finansowym zagadnień wymienionych w pkt 6.1.8.</p> <p>14. Stosowanie krajowych standardów rachunkowości oraz stanowisk Komitetu Standardów Rachunkowości.</p> <p>15. Identyfikowanie potrzeb i możliwości zastosowania międzynarodowych standardów sprawozdawczości finansowej w konkretnych sytuacjach w różnych jednostkach.</p> <p>16. Stosowanie międzynarodowych standardów sprawozdawczości finansowej dla rozpoznania, wyceny i prezentacji w sprawozdaniu finansowym transakcji wymienionych w pkt 6.1.1 – 6.1.8.</p> <p>17. Zamykanie i otwieranie ksiąg rachunkowych.</p> <p>18. Opracowanie zasad (polityki) rachunkowości, analizowanie i ocena poprawności przyjętych zasad (polityki) rachunkowości w różnych podmiotach gospodarczych oraz identyfikowanie jej mankamentów.</p> <p>19. Identyfikowanie i realizowanie dodatkowych obowiązków informacyjnych i sprawozdawczych spółek publicznych.</p> <p>20. Określenie znaczenia i roli komitetu audytu.</p>
--	--

<p>dywidendy i udziały w zyskach, odsetki, aktualizacja aktywów finansowych, dodatnie różnice kursowe,</p> <p>b) koszty finansowe, w tym m.in. odsetki, aktualizacja aktywów finansowych, ujemne różnice kursowe,</p> <p>6.1.7. Ustalanie wyniku finansowego i jego rozliczanie, w tym:</p> <p>a) ustalanie wyniku finansowego w wariantcie porównawczym,</p> <p>b) ustalanie wyniku finansowego w wariantcie kalkulacyjnym,</p> <p>c) podział wyniku finansowego.</p> <p>6.1.8. Zasady wyceny, ujmowania i prezentacji w sprawozdaniu finansowym wybranych zagadnień, w szczególności takich jak:</p> <p>a) umowy długoterminowe,</p> <p>b) leasing,</p> <p>c) utrata wartości aktywów,</p> <p>d) odroczony podatek dochodowy,</p> <p>e) dotacje rządowe,</p> <p>f) udziały we wspólnych przedsięwzięciach,</p> <p>g) instrumenty finansowe, w tym także wbudowane instrumenty pochodne,</p> <p>h) obrót wierzytelnościami,</p> <p>i) zmiany zasad rachunkowości i odstępstwa od nich,</p> <p>j) zdarzenia po dacie bilansu,</p> <p>k) błęd lat ubiegłych.</p> <p>6.1.9. Szczególne wymagania wobec rachunkowości spółek publicznych.</p>	
<p>6.2. Rachunkowość finansowa jednostek prowadzących działalność na podstawie prawa bankowego, ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, przepisów o funduszach inwestycyjnych, ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz ustawy o instytucjach płatniczych – według ustawy o rachunkowości i MSSF.</p> <p>6.2.1. Wycena bieżąca i bilansowa poszczególnych składników aktywów i pasywów.</p> <p>6.2.2. Ujęcie w księgach rachunkowych zdarzeń gospodarczych związanych z działalnością operacyjną oraz inwestycyjną i finansową scharakteryzowanych w punkcie 6.1.2. a ponadto operacji specyficznych dla działalności bankowej, maklerskiej, inwestycyjnej, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i instytucji płatniczych, a w szczególności z:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identyfikowanie i klasyfikowanie zdarzeń, których skutki powinny być przedmiotem ewidencji księgowej i prezentacji w sprawozdaniu finansowym jednostek prowadzących działalność na podstawie prawa bankowego, ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, przepisów o funduszach inwestycyjnych, ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych i instytucjach płatniczych. 2. Dobór i stosowanie właściwych zasad wyceny bieżącej i bilansowej poszczególnych składników aktywów i pasywów jednostek, o których mowa w pkt 6.2. 3. Dokumentowanie i dekretowanie sposobu ujęcia na kontach księgi głównej i w księgach pomocniczych oraz prezentowanie w sprawozdaniu finansowym zdarzeń gospodarczych związanych z działalnością operacyjną, inwestycyjną i finansową scharakteryzowanych w punkcie 6.1.2, a ponadto operacji specyficznych dla działalności bankowej, maklerskiej, inwestycyjnej, działalności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i instytucji płatniczych związanych szczególnie ze zdarzeniami wymienionymi w punkcie 6.2.2.

<p>a) rozliczeniami pieniężnymi krajowymi i transgranicznymi oraz innymi operacjami bankowymi,</p> <p>b) rozrachunkami z bankiem centralnym, z podmiotami rynku finansowego i z pozostałymi jednostkami,</p> <p>c) instrumentami finansowymi, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • należnościami z tytułu kredytów, pożyczek, skupionych wierzytelności i innych, • papierami wartościowymi i udziałami, <p>d) aktywami przejętymi za długi,</p> <p>e) zobowiązaniami finansowymi, w tym z tytułu depozytów,</p> <p>f) zobowiązaniami warunkowymi, w tym z tytułu udzielonych zabezpieczeń (poręczeń, zastawów i innych) oraz wynikającymi z tytułu operacji kupna-sprzedaży z klauzulą odkupu,</p> <p>g) przychodami i kosztami z tytułu odsetek, prowizji oraz innymi operacjami wpływającymi na wynik na działalności bankowej, maklerskiej, inwestycyjnej, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i instytucji płatniczych,</p> <p>h) kosztami działania banku, funduszu, firmy inwestycyjnej (w tym domu maklerskiego, banku prowadzącego działalność maklerską), spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, instytucji płatniczej,</p> <p>i) dokonywaniem odpisów z tytułu utraty wartości należności i ich aktualizacją oraz tworzeniem i rozwiązywaniem rezerw m.in. na zobowiązania warunkowe,</p> <p>j) operacjami maklerskimi i dokonywanymi w funduszach inwestycyjnych, w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz instytucjach płatniczych,</p> <p>6.2.3. Specyfika inwentaryzacji w bankach, domach maklerskich, funduszach inwestycyjnych, spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych i instytucjach płatniczych,</p> <p>6.2.4. Ujęcie w księgach rachunkowych różnic pomiędzy wyceną bieżącą i wyceną bilansową.</p> <p>6.2.5. Wycena i księgowe ujęcie operacji pochodnymi instrumentami finansowymi oraz stosowanie rachunkowości zabezpieczeń.</p> <p>6.2.6. Ustalanie wyniku finansowego i jego rozliczanie.</p>	<p>4. Ocenianie prawidłowości przeprowadzania inwentaryzacji w jednostkach wymienionych w pkt.6.2.</p> <p>5. Dokumentowanie, wycena i dekretowanie na kontach księgi głównej i prezentacja w sprawozdaniu finansowym operacji pochodnymi instrumentami finansowymi oraz stosowanie rachunkowości zabezpieczeń.</p> <p>6. Ustalanie wyniku finansowego oraz dokumentowanie i dekretowanie operacji związanych z podziałem wyniku finansowego w jednostkach wymienionych w pkt.6.2.</p> <p>7. Stosowanie specyficznych zasad rachunkowości w jednostkach wymienionych w punkcie 6.2.</p>
---	--

<p>6.2.7. Szczegółowe zasady rachunkowości dla firm inwestycyjnych i instytucji płatniczych.</p>	
<p>6.3. Rachunkowość finansowa jednostek prowadzących działalność na podstawie ustawy o działalności ubezpieczeniowej oraz ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych – według ustawy o rachunkowości i MSSF.</p> <p>6.3.1. Wycena początkowa i bilansowa poszczególnych składników aktywów i pasywów.</p> <p>6.3.2. Ujęcie w księgach rachunkowych zdarzeń gospodarczych związanych z działalnością operacyjną, inwestycyjną i finansową scharakteryzowanych w punkcie 6.1.2., a ponadto operacji specyficznych dla działalności ubezpieczeniowej, związanych w szczególności z:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) działalnością lokacyjną, w tym w zakresie przychodów i kosztów związanych z tą działalnością, b) reasekuracją, w tym w zakresie rozliczeń z tytułu reasekuracji oraz udziałów reasekuratorów w pozycjach bilansowych i wynikowych, c) należnościami od ubezpieczających, od pośredników ubezpieczeniowych, d) zobowiązaniami podporządkowanymi, e) tworzeniem i rozwiązywaniem rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto i na udziale własnym, f) zobowiązaniami z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich, g) funduszami specjalnymi, h) przychodami z tytułu składek, i) wypłatami odszkodowań i świadczeń j) kosztami akwizycji, k) kosztami administracyjnymi. <p>6.3.3. Ujęcie w księgach rachunkowych różnic pomiędzy wyceną początkową i wyceną bilansową.</p> <p>6.3.4. Księgowe ujęcie pozostałych kosztów i przychodów technicznych i oraz pozostałych kosztów i przychodów operacyjnych.</p> <p>6.3.5. Ustalanie wyniku technicznego i finansowego.</p> <p>6.3.6. Specyficzne zagadnienia rachunkowości funduszy emerytalnych.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identyfikowanie i klasyfikowanie zdarzeń, których skutki powinny być przedmiotem ewidencji księgowej i prezentacji w sprawozdaniu finansowym jednostek prowadzących działalność na podstawie ustawy o działalności ubezpieczeniowej oraz ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych - według ustawy o rachunkowości i MSSF. 2. Dobór i stosowanie właściwych zasad wyceny poszczególnych składników aktywów i pasywów jednostek, o których mowa w pkt 6.3. 3. Dokumentowanie i dekretowanie na kontach księgi głównej i w księgach pomocniczych oraz prezentowanie w sprawozdaniu finansowym zdarzeń gospodarczych związanych z działalnością operacyjną, inwestycyjną i finansową, scharakteryzowanych w punkcie 6.1.2. a ponadto operacji specyficznych dla działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, związanych szczególnie z zagadnieniami wymienionymi w punkcie 6.3.2. 4. Ocenianie prawidłowości przeprowadzania inwentaryzacji w jednostkach wymienionych w pkt.6.3. ze szczególnym uwzględnieniem inwentaryzacji druków polis lub innych druków ścisłego zarachowania potwierdzających zawarcie umowy ubezpieczenia. 5. Ustalanie wyniku finansowego oraz dokumentowanie i dekretowanie operacji związanych z ustalaniem wyniku technicznego i finansowego w jednostkach prowadzących działalność ubezpieczeniową i reasekuracyjną. 6. Stosowanie specyficznych zasad rachunkowości w jednostkach funkcjonujących w oparciu o przepisy ustawy o funduszach emerytalnych.

<p>6.4. Rachunkowość jednostek sektora finansów publicznych</p> <p>6.4.1. Rachunkowość jednostek sektora finansów publicznych posiadających osobowość prawną.</p> <p>6.4.2. Rachunkowość budżetowa, w tym jednostek samorządu terytorialnego.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identyfikowanie zdarzeń i transakcji będących przedmiotem rachunkowości jednostek sektora finansów publicznych posiadających osobowość prawną. 2. Dokumentowanie, wycena i prezentowanie w sprawozdaniu finansowym operacji gospodarczych występujących w jednostkach sektora finansów publicznych mających osobowość prawną, w tym m. in. w instytucjach kultury, publicznych uczelniach wyższych, samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej. 3. Rozpoznanie zdarzeń i transakcji będących przedmiotem rachunkowości budżetowej. 4. Rozumienie i posługiwanie się planem kont dla jednostek sektora finansów publicznych nieposiadających osobowości prawnej, w tym jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych, a także znajomości zasad ewidencji wykonania budżetu w jednostkach samorządu terytorialnego. 5. Dokumentowanie, wycena, dekretowanie i prezentowanie w sprawozdaniu finansowym operacji gospodarczych występujących w jednostkach samorządu terytorialnego, jednostkach budżetowych i samorządowych zakładach budżetowych.
<p>6.5. Rachunkowość jednostek w szczególnych sytuacjach (według ustawy o rachunkowości i MSSF), w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) zakładanie i przekształcanie jednostek gospodarczych, b) łączenie, podział i przejęcia spółek, c) postępowanie naprawcze, likwidacja, upadłość jednostek gospodarczych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ocenianie poprawności procesu przekształcania jednostek gospodarczych, identyfikowania i rozliczania skutków przekształcania, dokumentowania procesu przekształcania i jego prezentowanie w sprawozdaniu finansowym. 2. Dobór metod połączenia spółek, przeprowadzanie procedury połączenia, podziału i przejęcia spółek, udokumentowanie, rozliczenia i ujęcia w księgach rachunkowych oraz prezentowanie w sprawozdaniu finansowym skutków połączenia, oddziału i przejęcia. 3. Stosowanie wymaganych prawem zasad postępowania naprawczego, procedury likwidacyjnej lub wnioskowanie o postawienie jednostki w stan upadłości. 4. Dokumentowanie, wycena i dekretowanie operacji związanych z postępowaniem naprawczym, stawianiem jednostki w stan likwidacji lub upadłości oraz ich prezentowanie w sprawozdaniu finansowym.
<p>6.6. Zmiana podstawy prawnej sporządzania sprawozdań finansowych, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) ciągłość zapisów w księgach rachunkowych i zasada porównywalności sprawozdań finansowych, b) MSSF 1 Zastosowanie MSSF po raz pierwszy, c) uzgodnienia między sprawozdaniem finansowym sporządzanym według ustawy o rachunkowości i MSSF. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stosowanie, analizowanie i ocena zachowania ciągłości zapisów w księgach rachunkowych. 2. Stosowanie, analizowanie i oceny zachowania zasady porównywalności danych w sprawozdaniach finansowych. 3. Zastosowanie MSSF jako podstawy sporządzania sprawozdań finansowych. 4. Identyfikowanie różnic w przypadku zmiany regulacji prawnej będącej podstawą sporządzania sprawozdań finansowych (z UoR na MSSF i odwrotnie) oraz ich

uzgadnianie.

7. PRAWO PODATKOWE (CZĘŚĆ II)

Szczegółowy zakres wiedzy teoretycznej	Umiejętności sprawdzane w postępowaniu kwalifikacyjnym
<p>7.1. Podatki dochodowe od dochodów z działalności gospodarczej</p> <p>7.1.1. Podatnicy.</p> <p>7.1.2. Przedmiot opodatkowania.</p> <p>7.1.3. Rok podatkowy.</p> <p>7.1.4. Przychody.</p> <p>7.1.5. Zwolnienia przedmiotowe.</p> <p>7.1.6. Szczególne zasady ustalania dochodu w podatku dochodowym od osób fizycznych.</p> <p>7.1.7. Koszty uzyskania przychodu.</p> <p>7.1.8. Amortyzacja podatkowa.</p> <p>7.1.9. Opodatkowanie stron umowy leasingu.</p> <p>7.1.10. Podstawa opodatkowania i wysokość podatku z działalności gospodarczej.</p> <p>7.1.11. Obowiązki płatnika podatku dochodowego od osób fizycznych.</p> <p>7.1.12. Podatek od dywidend.</p> <p>7.1.13. Przedsiębiorstwa powiązane.</p> <p>7.1.14. Ceny transferowe.</p> <p>7.1.15. Pobór podatku (zaliczki i rozliczenie roczne).</p> <p>7.1.16. Deklaracje, zeznania, oświadczenia i informacje podatkowe.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Identyfikowanie podatników podatku dochodowego od osób fizycznych i podatku dochodowego od osób prawnych.2. Ustalanie przychodów podlegających opodatkowaniu, kosztów uzyskania przychodów i podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych i fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz obliczanie wysokości (kwot) podatku.3. Wykonywanie obowiązków płatnika podatku dochodowego, ustalania zaliczek na podatek dochodowy od dochodów osób fizycznych i od dywidend.4. Dokonywanie rocznego rozliczenia podatnika podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.5. Sporządzanie deklaracji i zeznań podatkowych oraz ewidencji podatkowej.6. Stosowanie przepisów właściwych ustaw i innych aktów prawnych wydanych na podstawie delegacji ustawowych, korzystanie z interpretacji podatkowych oraz orzecznictwa sądów administracyjnych.
<p>7.2. Podatek od nieruchomości</p> <p>7.2.1. Podatnicy.</p> <p>7.2.2. Przedmiot i podstawa opodatkowania.</p> <p>7.2.3. Powstanie i wygaśnięcie obowiązku podatkowego.</p> <p>7.2.4. Ulgi i wyłączenia.</p> <p>7.2.5. Wymiar i pobór podatku.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Identyfikowanie podatników podatku od nieruchomości.2. Określanie przedmiotu i podstawy opodatkowania podatkiem od nieruchomości.3. Stosowanie ulg oraz obliczanie podatku.4. Stosowanie przepisów właściwych ustaw i innych aktów prawnych wydanych na podstawie delegacji ustawowych, korzystanie z interpretacji podatkowych oraz orzecznictwa sądów administracyjnych.
<p>7.3. Podatek od środków transportowych</p> <p>7.3.1. Podatnicy.</p> <p>7.3.2. Przedmiot i podstawa opodatkowania.</p> <p>7.3.3. Powstanie i wygaśnięcie obowiązku podatkowego.</p> <p>7.3.4. Ulgi i wyłączenia.</p> <p>7.3.5. Wymiar i pobór podatku.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Identyfikowanie podatników podatku od środków transportowych.2. Określanie przedmiotu i podstawy opodatkowania podatkiem od środków transportowych.3. Stosowanie ulg oraz obliczanie podatku, nadpłaty i zwrotu podatku od środków transportowych.4. Stosowanie przepisów właściwych ustaw i innych aktów prawnych wydanych na podstawie delegacji ustawowych, korzystanie z interpretacji podatkowych oraz orzecznictwa sądów administracyjnych.
<p>7.4. Podatek rolny</p> <p>7.4.1. Podatnicy.</p> <p>7.4.2. Przedmiot i podstawa opodatkowania.</p> <p>7.4.3. Powstanie i wygaśnięcie obowiązku podatkowego.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Identyfikowanie podatników podatku rolnego.2. Określanie przedmiotu i podstawy opodatkowania podatkiem rolnym.3. Stosowanie ulg w podatku rolnym oraz obliczania podatku.

<p>7.4.4.Ulgi i wyłączenia. 7.4.5.Wymiar i pobór podatku.</p>	<p>4. Stosowanie przepisów właściwych ustaw i innych aktów prawnych wydanych na podstawie delegacji ustawowych, korzystanie z interpretacji podatkowych oraz orzecznictwa sądów administracyjnych.</p>
<p>7.5.Podatek leśny 7.5.1.Podatnicy. 7.5.2.Przedmiot i podstawa opodatkowania. 7.5.3.Powstanie i wygaśnięcie obowiązku podatkowego. 7.5.4.Ulgi i <u>wyłączenia</u>. 7.5.5.Wymiar i pobór podatku.</p>	<p>1.Identyfikowanie podatników podatku leśnego. 2. Określanie przedmiotu i podstawy opodatkowania podatkiem leśnym. 3. Stosowanie ulg w podatku leśnym oraz obliczanie podatku. 4. Stosowania przepisów właściwych ustaw i innych aktów prawnych wydanych na podstawie delegacji ustawowych, korzystania z interpretacji podatkowych oraz orzecznictwa sądów administracyjnych.</p>
<p>7.6.Opodatkowanie w stosunkach z zagranicą 7.6.1.Rezydencja podatkowa. 7.6.2.Źródło podatkowe i miejsce jego położenia. 7.6.3.Podwójne opodatkowanie i sposoby jego unikania. 7.6.4.Umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania. 7.6.5.Przedsiębiorstwa powiązane. 7.6.6.Konwencja Modelowa OECD. 7.6.7.Zasady przeliczania przychodów, dochodów i podatków z walut obcych na walutę polską. 7.6.8.Harmonizacja podatkowa. 7.6.9.Zakaz dyskryminacji i protekcjonizmu podatkowego oraz procedura wzajemnego porozumiewania się. 7.6.10.Wymiana informacji podatkowych z innymi państwami.</p>	<p>1. Określanie miejsca rezydencji. 2.Określanie możliwości i skutków zastosowania postanowień umów międzynarodowych o unikaniu podwójnego opodatkowania. 3. Identyfikowanie i zastosowanie metod eliminowania podwójnego opodatkowania. 4. Identyfikowanie i zastosowanie trybu postępowania przy korekcie zysków przedsiębiorstw powiązanych. 5.Przeliczanie przychodów, kosztów, dochodów i podatków z walut obcych na walutę polską. 6. Ustalanie różnic kursowych na podstawie przepisów podatkowych. 7. Stosowanie przepisów właściwych ustaw i innych aktów prawnych wydanych na podstawie delegacji ustawowych, Konwencji Modelowej OECD, umów w sprawie unikania podwójnego opodatkowania zawartych przez Polskę, korzystanie z interpretacji podatkowych oraz orzecznictwa sądów administracyjnych.</p>
<p>7.7.Obciążenia jednostek z tytułu wniesienia kapitału przez Skarb Państwa</p>	<p>1.Określanie obciążeń z tytułu wniesienia do przedsiębiorstw kapitału przez Skarb Państwa. 2. Stosowanie przepisów właściwych ustaw i innych aktów prawnych wydanych na podstawie delegacji ustawowych, korzystanie z interpretacji podatkowych oraz orzecznictwa sądów administracyjnych.</p>

8. RACHUNEK KOSZTÓW I RACHUNKOWOŚĆ ZARZĄDCZA

Szczegółowy zakres wiedzy teoretycznej	Umiejętności sprawdzane w postępowaniu kwalifikacyjnym
<p>8.1. Rachunek kosztów</p>	
<p>8.1.1. Koszty i pojęcia bliskoznaczne a) Podstawowe definicje b) Przekroje kwalifikacyjne</p>	<p>1. Zdefiniowanie pojęcia zasobów. 2. Odróżnianie kosztów od wydatków i strat. 3. Kwalifikowanie poszczególnych kosztów do: a) kosztów prostych, b) kosztów według rodzaju, c) kosztów bezpośrednich i pośrednich, d) kosztów produktu i kosztów okresu, e) kosztów stałych i zmiennych,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> f) kosztów zapadłych, istotnych i utraconych korzyści, g) kosztów kontrolowanych i niekontrolowanych.
8.1.2. Miejsce rachunku kosztów w systemie informacyjnym przedsiębiorstwa, cele i zadania rachunku kosztów, ewolucja rachunku kosztów.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zdefiniowanie systemu informacyjnego przedsiębiorstwa. 2. Określenie celów i zadań rachunku kosztów. 3. Zdefiniowanie zadań rachunku kosztów przy przygotowaniu sprawozdań finansowych. 4. Zdefiniowanie zadań rachunku kosztów w zarządzaniu podmiotem gospodarczym. 5. Przedstawienie zmian rachunku kosztów od lat 20 ubiegłego stulecia do chwili obecnej.
8.1.3. Kwalifikacja kosztów dla potrzeb rachunkowości finansowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwalifikowanie kosztów do: <ul style="list-style-type: none"> a) podstawowej działalności operacyjnej, b) kosztów według rodzajów c) kosztów ogólnego zarządu, d) kosztów sprzedaży, e) pozostałych kosztów operacyjnych, f) kosztów finansowych, 2. Ujęcie w księgach i rozliczanie kosztów: <ul style="list-style-type: none"> a) według rodzajów na kontach zespołu 4, b) według funkcji na kontach zespołu 5, c) według rodzajów na kontach zespołu 4 oraz według funkcji na kontach zespołu 5.
8.1.4. Koszty a struktura organizacyjna przedsiębiorstwa.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Określenie kosztów podstawowych funkcji przedsiębiorstwa. 2. Określenie sposobu identyfikacji, ewidencji i rozliczania w systemie finansowo-księgowym kosztów zaopatrzenia. 3. Określenie sposobu identyfikacji, ewidencji i rozliczania w systemie finansowo-księgowym kosztów produkcji. 4. Określenie sposobu identyfikacji, ewidencji i rozliczania w systemie finansowo-księgowym kosztów zbytu. 5. Określenie sposobu identyfikacji, ewidencji i rozliczania w systemie finansowo-księgowym kosztów administracji. 6. Określenie sposobu identyfikacji, ewidencji i rozliczania w systemie finansowo-księgowym kosztów działalności pomocniczej.
8.1.5. Przekroje ewidencyjne kosztów a układ rachunku zysków i strat, dostosowanie ewidencji kosztów do potrzeb jednostki, uproszczenia w ewidencji kosztów.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sporządzanie rachunku zysków i strat (jego poszczególnych pozycji) zgodnie z załącznikiem nr 1 do ustawy o rachunkowości w wariantach: <ul style="list-style-type: none"> a) kalkulacyjnym, b) porównawczym. 2. Określenie oraz zastosowanie uproszczeń w ewidencji kosztów
8.1.6. Istota, przedmiot, rodzaje i metody kalkulacji kosztów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Określenie celu i przedmiotu kalkulacji kosztów w sprawozdawczym rachunku kosztów. 2. Stosowanie metod kalkulacji w sprawozdawczym rachunku kosztów: <ul style="list-style-type: none"> a) podziałowej prostej i współczynnikowej (dwie

	<p>metody kalkulacji ekwiwalentnej wielkości produkcji danego okresu)</p> <p>b) fazowej półfabrykatowej i bezpółfabrykatowej,</p> <p>c) doliczeniowej i jej odmian.</p> <p>3. Stosowanie kalkulacji przy produkcji łącznej (sprzężonej, skojarzonej).</p>
<p>8.1.7. Koszty działalności pomocniczej i ich rozliczanie</p> <p>a) Kryteria wyodrębniania ośrodków działalności</p> <p>b) Etapy rozliczania kosztów działalności pomocniczej, problem świadczeń wzajemnych (zwrotnych) i świadczeń na własne potrzeby. ośrodka działalności pomocniczej</p> <p>c) Informacje o kosztach świadczeń pomocniczych w zarządzaniu.</p>	<p>1. Określenie jednostek organizacyjnych, które można zaliczyć do działalności pomocniczej.</p> <p>2. Określenie zasad i metod rozliczania kosztów działalności pomocniczej.</p> <p>3. Stosowanie metod rozliczenia kosztów działalności pomocniczej:</p> <p>a) bezpośredniej,</p> <p>b) stopniowej (sekwencyjnej),</p> <p>c) układu równań,</p> <p>d) kolejnych przybliżeń,</p> <p>e) kosztu planowanego (stawek planowanych),</p> <p>f) stawek częściowo planowanych, częściowo rzeczywistych.</p> <p>4. Wykorzystanie informacji o kosztach świadczeń pomocniczych do zarządzania.</p>
8.1.8. Sprawozdawczy rachunek kosztów.	<p>1. Wskazanie celu sprawozdawczego rachunku kosztów.</p> <p>2. Uzasadnienie celowości podziału kosztów na produkcyjne i nieprodukcyjne z punktu widzenia ustalenia kosztu wytworzenia wyrobów.</p> <p>3. Prezentowanie informacji o kosztach wytworzenia i kosztach nieprodukcyjnych w sprawozdaniu finansowym.</p>
8.1.9. Rachunek kosztów normalnych, uzasadniona część pośrednich kosztów produkcyjnych. Kalkulacja kosztu wytworzenia w rachunku kosztów normalnych.	<p>1. Określenie cech charakterystycznych oraz zastosowania rachunku kosztów normalnych.</p> <p>2. Zdefiniowanie:</p> <p>a) pośrednich kosztów produkcyjnych (stałych oraz zmiennych),</p> <p>b) uzasadnionej części kosztów pośrednich,</p> <p>c) nieuzasadnionej części kosztów pośrednich,</p> <p>d) normalnego wykorzystania zdolności produkcyjnych.</p> <p>3. Ustalanie stawek stałych i zmiennych kosztów pośrednich.</p> <p>4. Kalkulowanie kosztu wytworzenia w rachunku kosztów normalnych.</p>
8.1.10. Rachunek kosztów standardowych (normatywnych, postulowanych).	<p>1. Określenie cech charakterystycznych oraz zastosowania rachunku kosztów standardowych.</p> <p>2. Zdefiniowanie:</p> <p>a) kosztu standardowego (normatywnego),</p> <p>b) standardu cenowego,</p> <p>c) standardu ilościowego,</p> <p>d) odchylenia kosztów,</p> <p>e) odchylenia korzystnego,</p> <p>f) odchylenia niekorzystnego.</p> <p>3. Kalkulacja i analiza odchyleń pomiędzy kosztami standardowymi a kosztami rzeczywistymi.</p> <p>4. Obliczenie odchyleń kosztów faktycznych od kosztów standardowych w zakresie kosztów materiałów bezpośrednich, płac bezpośrednich i kosztów pośrednich.</p>

	<p>5. Ustalenie przyczyny odchyłeń kosztów bezpośrednich oraz pośrednich kosztów stałych i zmiennych.</p> <p>6. Wskazanie struktury odchyłeń cząstkowych składających się na odchylenie zysku operacyjnego.</p> <p>7. Kalkulacja w rachunku kosztów standardowych.</p>
8.1.11. Klasyfikacja kosztów dla celów zarządzania	<p>1. Klasyfikowanie kosztów a obszary zainteresowania zarządzających.</p> <p>2. Określanie zakresu informacji o kosztach w obszarach:</p> <ol style="list-style-type: none"> zasobów i działań, jakości, klienta, decyzji krótkoterminowych, decyzji długoterminowych, decyzji w organizacjach zdecentralizowanych. <p>3. Określanie założeń operacyjnego i strategicznego rachunku kosztów.</p>
8.1.12. Rachunek kosztów zmiennych.	<p>1. Wskazanie cech charakterystycznych dla rachunku kosztów zmiennych.</p> <p>2. Metody wyodrębniania kosztów stałych i zmiennych - metoda księgową, metody statystyczne (dwóch punktów, wizualna, najmniejszych kwadratów).</p> <p>3. Określenie zależności pomiędzy rachunkiem kosztów zmiennych a wynikiem finansowym.</p> <p>4. Wykorzystanie rachunku kosztów zmiennych do podejmowanie decyzji i oceny efektywności w przedsiębiorstwie.</p> <p>5. Sporządzenie rachunku wyników przy wykorzystaniu rachunku kosztów zmiennych.</p>
8.1.13. Koszty jako efekt celowego wykorzystania zasobów, obiekty kosztów. Controlling kosztów.	<p>1. Zdefiniowanie zasobów prostych, elastycznych i zaangażowanych.</p> <p>2. Wyjaśnienie definicji kosztów jako efektu celowego zużycia zasobów.</p> <p>3. Określenie obiektów kosztów.</p> <p>4. Obliczenie kosztów niewykorzystanych zasobów przy wykorzystaniu informacji z rachunku kosztów działań.</p> <p>5. Wyjaśnienie powiązania kosztów z obiektem.</p> <p>6. Wyjaśnienie różnicy między controllingiem a rachunkowością zarządczą.</p>
8.1.14. Rachunek kosztów działań oraz jego wykorzystanie w zarządzaniu przedsiębiorstwem.	<p>1. Określenie cech charakterystycznych rachunku kosztów działań oraz jego zastosowania.</p> <p>2. Zdefiniowanie działania.</p> <p>3. Opis klasycznego modelu rachunku kosztów działań.</p> <p>4. Zdefiniowanie nośników kosztów zasobów i kosztów działań.</p> <p>5. Kalkulacja kosztów zasobów w rachunku kosztów działań.</p> <p>6. Kalkulacja kosztów działań w rachunku kosztów działań.</p> <p>7. Kalkulacja kosztów obiektów finalnych w rachunku kosztów działań.</p>
8.1.15. Zarządzanie kosztami nowych produktów i technologii. Rachunek kosztów cyklu zużycia produktu, rachunek kosztów docelowych	<p>1. Określenie cech charakterystycznych dla rachunku kosztów docelowych oraz jego wykorzystania.</p> <p>2. Zdefiniowanie cyklu życia produktu, ceny możliwej do osiągnięcia, oczekiwanej marży, kosztu możliwego do</p>

(target costing). Kaizen costing.	osiągnięcia. 3. Etapy rachunku kosztów docelowych. 4. Ustalenie kosztu docelowego. 5. Analiza wartości. 6. Na czym polega kaizen costing. Wskazanie różnicy między kaizen costing a rachunkiem kosztów docelowych.
8.2. Rachunkowość zarządcza	
8.2.1. Rola rachunkowości zarządczej w podejmowaniu decyzji. a) Cel, istota i zakres rachunkowości zarządczej. b) Rozwój rachunkowości zarządczej.	1 Zdefiniowanie rachunkowości zarządczej. 2. Znaczenie informacji pochodzących z rachunkowości zarządczej przy podejmowaniu decyzji.
8.2.2. Pomiar kosztów i korzyści w rachunkowości zarządczej. a) Schematy procesu decyzyjnego. b) Problemy pomiaru kosztów w podejmowaniu decyzji, sposób podejścia w problemowych rachunkach.	1. Różnica między systematycznym a problemowym (decyzyjnym) rachunkiem kosztów. 2. Zdefiniowanie: a) informacji istotnej, b) kosztów i przychodów przyrostowych, c) kosztów i przychodów różnicowych, d) kosztów zapadłych, „utopionych”, utraconych korzyści.
8.2.3. Decyzje krótkookresowe w oparciu o analizę relacji koszty- rozmiary produkcji-zysk, analiza wrażliwości na zmiany przychodów i kosztów, marża bezpieczeństwa, koncepcja rachunku wielostopniowego i marży segmentowej, decyzje przy istnieniu czynników ograniczających, decyzje cenowe dla zamówień specjalnych	1. Zdefiniowanie: a) punktu krytycznego (progu rentowności), b) marży na pokrycie, c) marży bezpieczeństwa, d) dźwigni operacyjnej, e) wskaźnika (współczynnika) marży na pokrycie, f) stopnia dźwigni operacyjnej, g) segmentu, kosztów segmentu, marży na pokrycie segmentu, marży segmentu, h) ceny specjalnej, minimalnej ceny dla specjalnego zamówienia. 2. Określenie istoty relacji koszty-rozmiary produkcji-zysk. 3. Umiejętność przeprowadzenia analizy koszty-rozmiary produkcji-zysk oraz wyciągnięcia wniosków przy podejmowaniu decyzji. 4. Przeprowadzenie analizy koszty-rozmiary produkcji-zysk przy produkcji wieloasortymentowej oraz wyciągnięcie wniosków przy podejmowaniu decyzji. 5. Ograniczenia analizy koszty-rozmiary produkcji-zysk, 6. Wykorzystanie programowania liniowego przy optymalizacji struktury produkcji. 7. Umiejętność podejmowania decyzji cenowych dla specjalnych zamówień.
8.2.4. Decentralizacja zarządzania, ośrodki odpowiedzialności, mierniki oceny efektywności działania ośrodków odpowiedzialności.	1. Zdefiniowanie: a) decentralizacji, b) organizacji scentralizowanej i zdecentralizowanej, c) ośrodka odpowiedzialności, d) rachunkowości odpowiedzialności, e) ośrodka kosztów, f) ośrodka kosztów standardowych, g) ośrodka kosztów dyskrecyjnych,

	<ul style="list-style-type: none"> h) ośrodka przychodów, i) ośrodka rentowności, j) ośrodka inwestycji, k) cen wewnętrznych, l) stopy zwrotu z aktywów operacyjnych (ROI), m) nadwyżki wyniku z działalności operacyjnej (RI). <ol style="list-style-type: none"> 2. Wskazanie problemów związanych z decentralizacją zarządzania. 3. Różnicowanie segmentów. 4. Mierniki oceny efektywności działania ośrodków kosztów dyskrecyjnych. 5. Mierniki oceny efektywności działania ośrodków przychodów. 6. Mierniki oceny efektywności działania ośrodków rentowności. 7. Mierniki oceny efektywności działania ośrodków inwestycji. 8. Rola cen wewnętrznych w podejmowaniu decyzji zarządczych. 9. Metody ustalania cen wewnętrznych (transferowych).
<p>8.2.5. Planowanie i budżetowanie oraz ocena wykonania budżetów:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) planowanie i kontrola w zarządzaniu; znaczenie wewnętrznych sprawozdań informujących o wykonaniu zamierzeń i odchyleniach pomiędzy wielkościami planowanymi a rzeczywistymi, b) budżet główny (wiodący), jego elementy i sposób przygotowania, budżet operacyjny i budżet finansowy; budżety elastyczne, c) sprawozdania z wykonania budżetów, d) budżetowanie z wykorzystaniem rachunku kosztów działań. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zdefiniowanie: <ul style="list-style-type: none"> a) planowania, planowania strategicznego, taktycznego i operacyjnego, b) budżetu, budżetu stałego, budżetu elastycznego, budżetu głównego (wiodącego), budżetu finansowego, budżetu sprzedaży, budżetu produkcji, c) budżetowej metody zarządzania, d) budżetowania, budżetowania kroczącego, budżetowania przyrostowego, budżetowania „od zera”, budżetowania odgórnego, budżetowania partycypacyjnego, e) kontroli budżetowej, f) budżetu stałego i elastycznego. 2. Relacje między planowaniem strategicznym, taktycznym, operacyjnym a budżetowaniem. 3. Funkcje budżetowania. 4. Etapy procesu budżetowania. 5. Elementy budżetu wiodącego. 6. Powiązania w budżecie wiodącym. 7. Zakres i forma kontroli budżetowej. Sprawozdanie z wykonania budżetu. 8. Wskazanie wad tradycyjnych budżetów. 9. Scharakteryzowanie budżetu przy wykorzystaniu rachunku kosztów działań 10. Sporządzenie budżetu tradycyjnego i budżetu przy wykorzystaniu rachunku kosztów działań (ABB).
<p>8.2.6. Rachunek efektywności decyzji długookresowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) rodzaje inwestycji, b) budżetowanie kapitałowe, c) metody oceny efektywności decyzji inwestycyjnych, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zdefiniowanie: <ul style="list-style-type: none"> a) księgowej stopy zwrotu, b) długości okresu zwrotu, c) wewnętrznej stopy zwrotu, d) zmodyfikowanej wewnętrznej stopy zwrotu, e) rodzajów inwestycji.

d) ryzyko związane z podejmowaniem decyzji długookresowych.	2. Zastosowanie metod oceny efektywności decyzji inwestycyjnych. 3. Wskazanie ryzyka przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych.
8.2.7. Nowoczesne systemy pomiaru i oceny dokonań w przedsiębiorstwie, stosowanie systemów zarządzania wykorzystujących niefinansowe mierniki osiągnięć, zrównoważona karta osiągnięć (Balanced Scorecard).	1. Zdefiniowanie: <ul style="list-style-type: none"> a) zrównoważonej karty osiągnięć/wyników (Balanced Scorecard - BSC), b) perspektyw, c) perspektywy finansowej, perspektywy wewnętrznej, perspektywy klienta, perspektywy uczenia się i wzrostu, d) miar wynikowych i prowadzących, e) miar diagnostycznych, strategicznych, f) mapy strategii, g) inicjatyw strategicznych, h) podwójnego sprzężenia zwrotnego. 2. Określenie roli BSC we wdrażaniu strategii i zarządzaniu strategią. 3. Określenie cyklu zarządzania strategią przy wykorzystaniu BSC. 4. Wdrażanie BSC.

9. SPRAWOZDANIA FINANSOWE I ICH ANALIZA

Szczegółowy zakres wiedzy teoretycznej	Umiejętności sprawdzane w postępowaniu kwalifikacyjnym
<p>9.1. Ogólne zasady sporządzania sprawozdań</p> <p>9.1.1. Funkcje sprawozdań finansowych.</p> <p>9.1.2. Normy (zasady) sprawozdawczości finansowej wg ustawy o rachunkowości i MSR.</p> <p>9.1.3. Proces sporządzania sprawozdań finansowych.</p> <p>9.1.4 Terminy i tryb sporządzania i zatwierdzania rocznych sprawozdań finansowych (jednostkowych, łącznych, skonsolidowanych).</p> <p>9.1.5. Odpowiedzialność w zakresie sprawozdawczości finansowej.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identyfikowanie funkcji sprawozdań finansowych. 2. Określenie rodzaju sprawozdań, ich przeznaczenia i wykorzystania dla potrzeb zewnętrznych i zarządzania jednostką. 3. Stosowanie wymogów dotyczących sprawozdawczości finansowej wynikających z ustawy o rachunkowości i MSR. 4. Identyfikowanie poszczególnych etapów sporządzania sprawozdań finansowych. 5. Postępowanie w związku ze zdarzeniami po dacie sprawozdania finansowego oraz błędami z lat ubiegłych mającymi istotny wpływ na treść sprawozdania. 6. Identyfikowanie osób ponoszących odpowiedzialność za sprawozdawczość finansową oraz sankcji za niewłaściwe wypełnianie obowiązków w zakresie sprawozdawczości finansowej.
<p>9.2. Roczne i śródroczne jednostkowe sprawozdanie finansowe banków, zakładów ubezpieczeń i innych instytucji finansowych oraz pozostałych jednostek</p> <p>9.2.1. Części składowe sprawozdań finansowych.</p> <p>9.2.2. Ciągłość bilansowa, układ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sporządzanie wszystkich elementów rocznych i

<p>bilansu/sprawozdania z sytuacji finansowej i treść ekonomiczna poszczególnych jego części.</p> <p>9.2.3. Okresy objęte rachunkiem zysków i strat/sprawozdaniem z całkowitych dochodów, jego układ i treść ekonomiczna poszczególnych części i pozycji.</p> <p>9.2.4. Informacje dodatkowe obejmujące wprowadzenie do sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje i objaśnienia.</p> <p>9.2.5. Rachunek przepływów pieniężnych-jednostki zobowiązane do jego sporządzania, rodzaje przepływów, treść ekonomiczna poszczególnych wielkości i pozycji.</p> <p>9.2.6. Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym-treść zestawienia, jednostki zobowiązane do jego sporządzenia, treści ekonomiczne poszczególnych pozycji zestawienia.</p> <p>9.2.7. Sprawozdanie z działalności jednostki, w tym emitentów papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu lub ubiegających się o ich dopuszczenie- cele sprawozdania, zakres informacji ujawnianych w sprawozdaniu, jednostki zobowiązane do jego sporządzania.</p> <p>9.2.8. Części składowe sprawozdania finansowego jednostki, w skład której wchodzi wewnętrzne jednostki sporządzające samodzielnie sprawozdania finansowe.</p> <p>9.2.9. Wymagania prawa podatkowego odnoszące się do jednostkowych rocznych sprawozdań finansowych.</p>	<p>śródrocznych sprawozdań finansowych wg ustawy o rachunkowości i MSR:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. banków, b. zakładów ubezpieczeń i innych instytucji finansowych, c. pozostałych jednostek. <ol style="list-style-type: none"> 2. Określanie powiązań danych w poszczególnych pozycjach bilansu/ sprawozdania z sytuacji finansowej oraz rachunku zysków i strat/ sprawozdania z całkowitych dochodów z danymi księgi głównej i ksiąg pomocniczych. 3. Stosowanie zasady wykazywania w bilansie/sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz rachunku zysków i strat/ sprawozdaniu z całkowitych dochodów danych w wartości netto. 4. Wypełnianie wymogów w zakresie kompletności i zasadności ujawnień w sprawozdaniach finansowych. 5. Sporządzanie łącznych sprawozdań finansowych jednostki, w skład której wchodzi wewnętrzne jednostki sporządzające samodzielnie sprawozdania finansowe, w tym: <ol style="list-style-type: none"> a. przygotowanie rachunku wyłączeń z łącznego sprawozdania finansowego jednostki; b. ujmowanie w łącznym sprawozdaniu finansowym sprawozdań finansowych oddziałów (zakładów) znajdujących się poza terytorium RP przy zastosowaniu odpowiednich zasad przeliczania danych z walut obcych na walutę polską do ujęcia w łącznym sprawozdaniu finansowym. 6. Sporządzanie sprawozdań z działalności jednostki, w tym jednostek będących emitentami papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu lub ubiegających się o ich dopuszczenie. 7. Ujmowanie różnic wynikających ze stosowania przepisów ustawy o rachunkowości/MSR i przepisów prawa podatkowego.
<p>9.3. Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe grupy kapitałowej</p> <p>9.3.1. Podmioty zobowiązane do sporządzania rocznych skonsolidowanych sprawozdań finansowych.</p> <p>9.3.2. Elementy rocznych skonsolidowanych sprawozdań finansowych.</p> <p>9.3.3. Warunki zwolnienia od sporządzania sprawozdania skonsolidowanego.</p> <p>9.3.4. Metody konsolidacji.</p> <p>9.3.5. Metoda pełna, w tym obowiązki członków grupy kapitałowej w zakresie terminów sporządzania jednostkowych rocznych sprawozdań finansowych oraz stosowania w nich jednakowych zasad</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Identyfikowanie podmiotu dominującego i pozostałych podmiotów grupy kapitałowej dla celów konsolidacji. 2. Dokonywanie właściwego wyboru metody konsolidacji. 3. Sporządzanie wszystkich elementów skonsolidowanych sprawozdań finansowych wg ustawy o rachunkowości i MSR. 4. Ujmowanie zmiany udziału w jednostkach podporządkowanych na skutek nabycia/sprzedaży udziałów/akcji lub emisji udziałów/akcji. 5. Określanie momentu nabycia/utruty kontroli nad

<p>wyceny aktywów i pasywów; eliminacja obrotów i niezrealizowanych wyników wewnątrzgrupowych; ujmowanie dywidend; ustalanie, rozliczanie i ewidencjonowanie wartości firmy i ujemnej wartości firmy/zysku z okazji nabycia; kapitał z aktualizacji wyceny; udziały mniejszościowe/udziały niekontrolujące.</p> <p>9.3.6. Metoda proporcjonalna, w tym zakres stosowania; zasady i tytuły wyłączeń; wartość firmy, ujemna wartość firmy, rozliczenie wartości firmy.</p> <p>9.3.7. Metoda praw własności, w tym zakres stosowania; wycena udziałów na dzień rozpoczęcia wywierania znaczącego wpływu; wycena udziałów na koniec roku obrotowego i w następnych okresach sprawozdawczych; zasady ustalania i rozliczania wartości firmy i ujemnej wartości firmy/zysku z okazji nabycia; wyłączenia.</p> <p>9.3.8. Konsolidacja grup mieszanych.</p> <p>9.3.9. Test na utratę wartości firmy.</p> <p>9.3.10. Dokumentacja konsolidacyjna.</p> <p>9.3.11. Specyficzne problemy konsolidacji, w tym waluta funkcjonalna i prezentacji; ustalanie różnic kursowych z tytułu konsolidacji; różne systemy sprawozdawcze.</p>	<p>jednostką zależną.</p> <p>6. Ujmowanie w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zagranicznych jednostek podporządkowanych.</p> <p>7. Rozliczanie połączenia według danych wstępnych (rozliczenie prowizoryczne).</p> <p>8. Rozliczanie transakcji nabycia przebiegającej etapami.</p> <p>9. Rozliczanie przejęcia bez przekazanej zapłaty.</p> <p>10. Rozliczanie przejęć odwrotnych.</p> <p>11. Identyfikowanie wartości niematerialnych, w tym ponowne oszacowywanie umów wcześniej zawartych jednostki przejmowanej.</p> <p>12. Stosowanie metod konsolidacji.</p> <p>13. Ustalanie wartości firmy lub ujemnej wartości firmy/zysku z okazji nabycia.</p> <p>14. Przeprowadzanie testu na utratę wartości firmy.</p> <p>15. Sporządzanie dokumentacji konsolidacyjnej.</p> <p>16. Identyfikowanie specyficznych problemów konsolidacji (waluta funkcjonalna, różnice kursowe).</p>
<p>9.4. Obowiązki informacyjne spółek, których akcje znajdują się w publicznym obrocie oraz innych emitentów papierów wartościowych</p> <p>9.4.1. Obowiązki informacyjne spółek notowanych na głównym rynku GPW.</p> <p>9.4.2. Obowiązki informacyjne spółek notowanych na rynku NewConnect.</p> <p>9.4.3. Obowiązki informacyjne inwestorów posiadających znaczące pakiety akcji oraz władz spółek.</p> <p>9.4.4. Obowiązki informacyjne innych emitentów papierów wartościowych</p>	<p>1. Identyfikowanie obowiązków informacyjnych spółek notowanych na głównym rynku GPW, w tym w zakresie sporządzania informacji poufnych, raportów bieżących, raportów kwartalnych, półrocznych i rocznych.</p> <p>2. Identyfikowanie obowiązków informacyjnych spółek notowanych na rynku New Connect, w tym w zakresie sporządzania raportów bieżących, raportów kwartalnych i rocznych.</p> <p>3. Identyfikowanie obowiązków informacyjnych ciążących na inwestorach posiadających znaczące pakiety akcji oraz władz spółek.</p> <p>4. Identyfikowanie obowiązków informacyjnych innych emitentów papierów wartościowych.</p>
<p>9.5. Analiza finansowa</p> <p>9.5.1. Pojęcie, przedmiot, metody i cele analizy finansowej.</p> <p>9.5.2. Źródła informacji w analizie</p>	<p>1. Identyfikowanie pojęcia, przedmiotu, metod i celów analizy</p> <p>2. Korzystanie z nowoczesnych narzędzi analizy</p>

<p>finansowej.</p> <p>9.5.3. Przygotowanie sprawozdań finansowych do analizy.</p> <p>9.5.4. Analiza przychodów.</p> <p>9.5.5. Analiza kosztów.</p> <p>9.5.6. Analiza wyniku finansowego i rentowności.</p> <p>9.5.7. Analiza sytuacji majątkowej i finansowej oraz pokrycia finansowego majątku</p> <p>9.5.8. Analiza gospodarowania kapitałem obrotowym.</p> <p>9.5.9. Analiza płynności i siły finansowej jednostki.</p> <p>9.5.10. Analiza prognozy rentowności, wspomagania operacyjnego i finansowego.</p> <p>9.5.11. Analiza symptomów zagrożenia jednostki upadłością.</p> <p>9.5.12. Analiza tworzenia wartości w jednostce.</p> <p>9.5.13. Analiza pozycji jednostki na rynku kapitałowym.</p>	<p>finansowej.</p> <p>3. Przygotowanie sprawozdań finansowych do dokonania analizy, w tym grupowanie pozycji; doprowadzenie do porównywalności sprawozdań dotyczących różnych okresów i sporządzonych według odmiennych zasad.</p> <p>4. Identyfikowanie i ocena przyczyn zmian w stanie finansowym jednostki.</p> <p>5. Identyfikowanie i ocena symptomów zagrożenia jednostki upadłością.</p> <p>6. Dokonywanie, w tym przy pomocy metod statystycznych, obliczeń służących do analizy finansowej banków, zakładów ubezpieczeń i innych instytucji finansowych oraz pozostałych jednostek (w tym spółek, których akcje znajdują się w publicznym obrocie).</p> <p>7. Dokonywanie oceny wiarygodności prognoz sporządzanych przez jednostkę na podstawie danych historycznych i bieżących.</p> <p>8. Identyfikowanie przyczyn zmian w stanie finansowym jednostki.</p> <p>9. Dokonywanie oceny wpływu zdarzeń zewnętrznych na stan majątkowy i finansowy jednostki.</p> <p>10. Komentowanie i opiniowanie sytuacji finansowej i majątkowej jednostki.</p>
---	--

10. REWIZJA FINANSOWA

Szczegółowy zakres wiedzy teoretycznej	Umiejętności sprawdzane w postępowaniu kwalifikacyjnym
<p>10.1. Wymogi prawne dotyczące badania sprawozdań finansowych oraz biegłych rewidentów i podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obowiązek badania i ogłaszania sprawozdań finansowych. 2. Biegły rewident w Polsce, zasady prawne jego działania i odpowiedzialności. 3. Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych w Polsce, zasady prawne jego działania i odpowiedzialności; szczególnie obowiązki podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych wykonujących czynności rewizji finansowej w jednostce zainteresowania publicznego. 4. Zasady etyki zawodowej biegłych rewidentów. 5. Przedmiot, struktura i zakres stosowania standardów rewizji finansowej. 6. Zasady wewnętrznej kontroli jakości podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stosowanie zasad prawnych i etycznych, o których mowa w kol. 1. 2. Wykonywanie obowiązków i korzystanie z uprawnień biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych. 3. Projektowanie i stosowanie zasad wewnętrznej kontroli jakości w podmiocie uprawnionym do badania sprawozdań finansowych. 4. Wykonywanie obowiązków i uprawnień: <ul style="list-style-type: none"> – poszczególnych organów samorządu zawodowego biegłych rewidentów, – organu nadzoru publicznego nad samorządem biegłych rewidentów, nad biegłymi rewidentami i nad podmiotami uprawnionymi do badania sprawozdań finansowych.

<ol style="list-style-type: none"> 7. Zasady obligatoryjnego doskonalenia zawodowego dla biegłych rewidentów. 8. Samorząd zawodowy biegłych rewidentów. 9. Zasady postępowania dyscyplinarnego wobec biegłych rewidentów. 10. Nadzór publiczny nad wykonywaniem zawodu biegłego rewidenta, nad działalnością podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz nad działalnością Krajowej Izby Biegłych Rewidentów. 	
<p>10.2.Czynności rewizji finansowej badania i przeglądów sprawozdań finansowych (usługi atestacyjne) oraz zasady i sposoby ich wykonywania według krajowych i międzynarodowych standardów rewizji finansowej</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cel wykonywania usług atestacyjnych: <ul style="list-style-type: none"> – badania sprawozdań finansowych, – przeglądów sprawozdań finansowych 2. Sposób wykonywania poszczególnych usług atestacyjnych, o których mowa w p. 1, na rzecz jednostek prowadzących działalność w różnych sektorach gospodarki: <ul style="list-style-type: none"> – planowanie usług, – dowody w usługach badania i przeglądów sprawozdań finansowych. 3. Szczególne problemy badania sprawozdań finansowych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – badanie przez biegłego rewidenta po raz pierwszy sprawozdania finansowego jednostki, – udział w inwentaryzacji znaczących składników aktywów, – badanie zobowiązań warunkowych i roszczeń, – badanie danych szacunkowych, – badanie danych porównawczych, – badanie zdarzeń, jakie nastąpiły po dniu bilansowym, – badanie zdolności jednostki do kontynuacji działalności, – badanie sprawozdania z działalności jednostki, – badanie sprawozdań finansowych małych jednostek, – badanie transakcji z jednostkami powiązanymi, – nadużycia, błędy, naruszenia prawa. 4. Badanie skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych. 	<p>Stosowanie krajowych standardów rewizji finansowej oraz wydanych przez IAASB IFAC Międzynarodowych Standardów Badania (MSB) i Międzynarodowych Standardów Przeglądu (MSP) w powiązaniu z Międzynarodowymi założeniami koncepcyjnymi usług atestacyjnych.</p>

<ol style="list-style-type: none"> 5. Programy badania poszczególnych pozycji sprawozdania finansowego. 6. Wykorzystanie podczas badania wyników pracy innych biegłych rewidentów, ustaleń audytu wewnętrznego, kontroli zewnętrznej oraz rzeczoznawców. 7. Rezultaty badania i przeglądów sprawozdań finansowych. 8. Komunikacja z komitetem audytu działającym w jednostkach zainteresowania publicznego. 9. Zastosowanie technologii informacyjnych i systemów komputerowych do wykonywania i dokumentowania czynności rewizyjnych. 10. Dokumentacja rewizyjna i jej archiwizacja. 	
<p>10.3. Zasady i sposoby wykonywania innych usług atestacyjnych (w tym poświadczających) oraz usług pokrewnych</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Warunki i kryteria zakwalifikowania usługi do innych usług atestacyjnych niż badania i przeglądy sprawozdań finansowych. 2. Sposób wykonywania przewidzianych przepisami prawa innych usług atestacyjnych niż badania i przeglądy sprawozdań finansowych. 3. Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta z wykonania innej usługi atestacyjnej niż badanie i przegląd sprawozdania finansowego. 4. Warunki i kryteria uznawania usług pokrewnych: <ul style="list-style-type: none"> – uzgodnionych procedur dotyczących informacji finansowych, – kompilacji, za standaryzowane. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stosowanie krajowych standardów rewizji finansowej oraz wydanych przez IAASB IFAC Międzynarodowych Standardów Usług Atestacyjnych (MSUA) w powiązaniu z Międzynarodowymi założeniami koncepcyjnymi usług atestacyjnych. 2. Stosowanie wydanych przez IAASB IFAC Międzynarodowych Standardów Usług Pokrewnych (MSUPo).